

TARTU ÜLIKOOL
ÕIGUSTEADUSKOND
Eraõiguse Instituut

Merili Tasa

LAPSE VARAGA TEHINGUTE TEGEMINE
Bakalaureusetöö

Juhendaja
Mag. Iur Triin Göttig

Tallinn 2013

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS.....	3
1. LAPSE VARAGA TEHINGUTE TEGEMISE ÕIGUSLIKUD ALUSED.....	6
1.1 Lapse ning vanemate õiguste ja kohustuste üldised seaduslikud alused.....	6
1.2 Lapse varaga tehingute tegemise regulatsioonide võrdlus Eestis ning välisriikides.....	8
1.3 Vahekokkuvõte.....	13
2. LAPSE VARAGA TEHINGUTE TEGEMISES NÕUSOLEKU ANDMISE ALANE KOHTUPRAKTIKA.....	15
2.1 Lapse varaga tehingute tegemiseks hagita menetluses loa küsimise üldine protsess ning alused.....	15
2.2 Tehingud pärimisasjades ülevaade ning kommentaarid.....	17
2.3 Tehingud kinnisasjades ülevaade ning kommentaarid.....	21
2.4 Tehingud väärtpaberitega ülevaade ning kommentaarid	24
2.5 Vahekokkuvõte.....	28
3. ETTEPANEKUD PEREKONNASEADUSE MUUTMISEKS	30
KOKKUVÕTE.....	32
SUMMARY	34
KASUTATUD MATERJALIDE LOETELU	36
Kasutatud kirjandus.....	36
Kasutatud elektroonilised allikad	36
Kasutatud normatiivmaterjalid.....	38
Kasutatud kohtupraktika	38
LIHTLITSENTS LÕPUTÖÖ REPRODUTSEERIMISEKS JA LÕPUTÖÖ ÜLDSUSELE KÄTTESAADAVAKS TEGEMISEKS	40

SISSEJUHATUS

Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi PS)¹ § 27 kohaselt on perekond rahva püsimise ja kasvamise ning ühiskonna alusena riigi kaitse all, abikaasad on võrdõiguslikud ning vanematel on õigus ja kohustus kasvatada oma lapsi nende eest hoolitsedes. Seadus sätestab vanemate ja laste kaitse, samal põhimõttel peab toimima ka perekond. Vanemad on kohustatud hoolitsema abivajajate liikmete eest.² Pereväärtusi ning kooslust on väärtustatud läbi ajaloo. Vanemate kohustus hoolitseda laste eest on igapäevane argieluline küsimus. Vanemate moraalseks kohustuseks on lapsele stabiilse kodu ning tuleviku kindlustamine.

Viimasel ajal on Eestis järjest enam elavnenud diskussioon lapse õiguslikus seisundist ning lapse huvides investeerimisest tuleviku kindlustamise eesmärgil. Statistikaameti andmetel oli 01.01.2011 a. seisuga Eestis 262 661 last.³ Perekonnaseaduse (edaspidi PKS)⁴ muutmise vajadust menetleti pikalt, kuna perekonnaseadust peeti ebapiisavalt regulatiivseks ning kehvasti sõnastatuks. 2010 a. jõustunud PKS regulatsioon sai tugevat vastukaja ning kriitikat meedias. Kritiseariti eelkõige eestkoste alaseid paragrahve kuid teravat kriitikat jagati ka lapse varaga tehingute tegemise sätetele. Majandus- ja investeerimisportaalid avaldasid rohkelt artikleid⁵, kommentaaridega, mis valitses lapse nimel investeerimise valdkonnas ning raskendasid väärtpaberitega kauplemist. PKS lapse varaga tehingute tegemise osa uues seaduses peeti liiga karmiks, ebaselgelt sõnastatuks, põhjendamatult bürokraatlikuks ajades lapsele tuleviku kindlustamise äärmiselt raskeks ning luues imperatiivse kohtu järeelvalve normi.⁶

Käesolevat teemat ajendas autorit valima asjaolu, et Eesti õiguskirjanduses on teenimatult vähe puudutatud lapse varaga tehingute tegemise teemat. Autorile teadaolevalt ei ole avaldatud antud teemal ühtki teadusliku publikatsiooni ning teost.⁷

¹ Eesti Vabariigi põhiseadus. 28. Juuni 1992. –RT 1992, 26, 349; RT I, 27.04.2011, 2

² EV Põhiseadus (viide 1)

³ Päring teostatud Statistikaameti kodulehelt. Arvutivõrgus.

kättesaadav: <http://pub.stat.ee/pxweb.2001/Dialog/varval.asp?ma=RLE04&lang=2>

⁴ Eesti Vabariigi perekonnaseadus. 18. November 2009.- RT I, 27.06.2012, 12

⁵ E24 online. 31.05.2010.a. Vanemad saavad lapse väärtpaberikontol tehinguid teha vaid kohtu loal. Arvutivõrgus, kättesaadav: <http://www.e24.ee/269885/vanemad-saavad-lapse-vaartpaberikontol-tehinguid-teha-vaid-kohtu-loal/> ja Äripäev online. 02.06.2010.a. Lapsinvestoriks varsti vaid kohtu loal, arvamusartikkel. Arvutivõrgus, kättesaadav:

<http://www.ap3.ee/article/2010/6/2/lapsinvestoriks-varsti-vaid-kohtu-loal>

⁶ ERR Uudised online. 01.06.2010.a. Uus seadus piirab vanema tehinguid lapse väärtpaberikontol. Arvutivõrgus, kättesaadav: <http://uudised.err.ee/index.php?06205635>

⁷ Tartu Ülikooli raamatukogu, Tartu Ülikooli Õigusinstituudi raamatukogu, TTÜ raamatukogu, Tallinna Ülikooli raamatukogu ja internetis teostatud teemaotsing 2013 mai seisuga.

Käesoleva töö eesmärgiks on leida vastus järgmistele küsimustele:

- 1) kas kohtulik järelvalve kehtivas perekonnaseaduses tagab efektiivse õiguskaitse lapse varale pärimisõiguslikes tehingutes
- 2) kas kohtulik järelvalve kehtivas perekonnaseaduses tagab piisava õiguskaitse lapse varaga tehingute tegemisel kinnisasjadega
- 3) kas perekonnaseadus on piisavalt selgelt sõnastatud tagamaks lapse varaliste huvide kaitse lapse nimel väärtpaberi tehingute tegemisel

Nendele küsimustele vastuse leidmiseks analüüsis autor Eesti kehtivat õigust ja kohtupraktikat ning võrdles teiste riikide vastavate õigusnormidega, selgitamaks välja õiguskaitse efektiivsuse lapse varaga tehingute tegemisel.

Teema on aktuaalne, uudne ning varasemalt käsitlemata seega puudub ka teemakohane teadustöö. Teemat võib aktuaalseks pidada tulenevalt hetkel majanduslikust ning segasest olukorrast, kuidas lapsele mõistlikult iseseisvaks eluks piisavalt kapitali koguda ning sellega seoses tulevik kindlustada. Käesolev bakalaureusetöö on teoreetiline uurimus, mille kirjutamisel on peamiselt kasutatud võrdlevat analüüsivat meetodit. Bakalaureusetöö allikadena on kasutatud õigusalaselt pädevate isikute arvamused artikleid, kehtivaid laste varaliste õiguste alaseid reguleerivaid õigusakte, Euroopa Liidu liikmesriikide õigusakte, õigusteadlaste uuringuid ning Eesti kohtupraktikat.

Bakalaureusetöö on jagatud kolme suuremasse peatükki, millest esimene annab ülevaate kehtivast lapse varaga tehingute tegemise õiguslikust regulatsioonist Eesti Vabariigis ning välisriikides kehtivatest õigusaktidest. Autor on analüüsinud välisriikide perekonnaseaduste põhimõtteid, seoses lapse varaga tehingute tegemisel 3 aspektist, milleks on tehingud kinnisasjadega, tehingud väärtpaberitega ning pärimisõiguslikud tehingud 5 erinevas Euroopa riigis. Lisaks on peatükis välja toodud olulisem õiguslik regulatsioon Eestis, seos teiste eraõigusharudega ning seaduste seosed EL liikmesriikides. Esimese peatüki koostamisel on kasutatud võrdlevat analüüsivat meetodit

Teine peatükk sisaldab endas Eesti Vabariigi kohtupraktika ülevaadet ning analüüsivaid autori kommentaare lahenditele lapse varaga kinnisvara, väärtpaberite ning pärimisõiguslike tehingute tegemiseks nõusoleku andmise korras hagita menetluses. Teise peatüki olulisus on märkimisväärne, kuna antud teemal ei ole koostatud põhjalike uurimusi, teadusartikleid ning

arvestatavat teadustööd. Kohtupraktikat analüüsides andes soovib autor uurida, kuidas kohtud oma nõusolekut või keeldumist nõusoleku andmisest põhjendavad ning keda menetluse kaasavad. Bakalaureusetöö teise peatüki kirjutamisel on kasutatud analüüsivat meetodit.

Kolmas peatükk sisaldab autori arvamust, seaduse muudatuste vajalikkuse osas ning konkreetseid ettepanekuid muudatusteks perekonnaseaduse regulatsioonis. Kolmanda peatüki kirjutamisel on kasutatud võrdlevat analüüsivat meetodit.

Kindlasti ei ole antud teemakäsitus lõplik, kuna arvestades bakalaureusetöö mahtu ei ole põhjalikum uurimus võimalik. Teema on aga huvitav ning vajaks edaspidi süvitsi käsitlemist.

Autor tänab nõu ja konstruktiivse kriitika eest oma juhendajat Triin Göttingu't. Tänuõnad soovib autor edastada oma perekonnale kannatlikkuse ning toe eest.

1. LAPSE VARAGA TEHINGUTE TEGEMISE ÕIGUSLIKUD ALUSED

1.1 Lapse ning vanemate õiguste ja kohustuste üldised seaduslikud alused

Abielu ning perekond on oma olemuselt säilinud ning olnud muutumatu sotsiaalne moodustis⁸.

Perekonnaelu hõlmab suhted vanemate ja laste vahel. Perekonnaks võib tänapäevases mõistes pidada abielus vanematest ning lapsest koosnevat igapäevaselt koosmajandavat üksust. Laps sirgub ideaalis perekonnas, kus lapsel või lastel on kaks vanemat, ema ja isa. Vanematel ning lastel on lisaks sotsiaalsetele, seadusest tulenevad õiguslikult reguleeritud kohustused ning õigused. Vanema hooldusõigus hõlmab õigust hoolitseda lapse isiku eest ja õigust hoolitseda lapse vara eest ning otsustada lapsega seotud asju. PKS § 120 lg 1 kohaselt on hooldusõiguslik vanem lapse seaduslikuks esindajaks. 01. Juulist 2010 a. kehtima hakanud perekonnaseaduse kohaselt on vanematel ühine hooldusõigus. Ühise hooldusõiguse puhul on vanematel ka ühine esindusõigus, kui ei ole täidetud PKS 120 § lg 2- sätestatud ainuhoolduse eeldusi, milleks on vanema üksinda esindamine olukorras, kus seadusliku esindajana on vanemal lapse suhtes ainuhooldus või otsustusõigus on antud üle ühele vanemale, kuna ühist hooldusõigust teostades ei ole jõudnud vanemad olulistes asjades kokkuleppele. Otsustusõiguse andmist teostab kohus ühe vanema taotluse alusel. Lisaks isikuhooldusele on vanematel kohustus teostada lapse suhtes varahooldust, varahoolduse instituut hõlmab sisuliselt õigusi ja kohustusi hoolitseda lapse vara eest ning otsustada lapse varaga seonduvate küsimuste üle ning muuhulgas last esindada. Vanem on oma lapse seaduslik esindaja varalistes küsimustes. Seega võivad vanemad lapse vara suhtes esindusõiguse alusel esindada last ja lapsele kuuluvatesse nõuetes.⁹ Varahoolduse instituudi raames loetakse lapse vara hulka kuuluvaks vara, mille ta omandab oma vara hulka kuuluva õiguse alusel ning hüvitisena või vastutasuna tema põhivara hulka kuuluva eseme võõrandamise, hävimise, rikkumise või äravõtmise eest.¹⁰

⁸ Lüderiz, A. Perekonnaõiguse õpik. 2005, lk 1

⁹ Vavernjuk, E. Ettekanne perekonnaseadusest. 2011, lk 2

¹⁰ Perekonnaseaduse eelnõu seletuskiri: Arvutivõrgus. Kättesaadav:

<http://www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems&emshelp=true&eid=95322&u=20110816094436>

Laps vajab kuni 18 eluaasta täitumiseni tehingute tegemiseks esindust, mida teostavad, kas vanemad ühiselt, üks vanem ainuhoolduse või eestkostja isikuhoolduse raames. Lapse esindamisel on otstarbekas juhinduda alati lapse huvidest, kuna laps on antud õigussuhtes kaitsetum pool, eelkõige piiratud teovõime tõttu. Samuti eeldatakse, et vanemad on kogenumad ning vastutustundlikumad. Seetõttu on äärmiselt vajalik, et seadus, mis reguleerib vanema ning lapse vahelisi õigusi ja kohustusi oleks üheselt mõistetav ning ei annaks vääriti tõlgendamiseks võimalust.

Eesti Vabariigi lastekaitseseaduse (edaspidi LaKS)¹¹ kohaselt on laps alla 18 aastane isik. Eesti Vabariigi tsiviilseadustiku üldosa seaduse (edaspidi TsÜS)¹² võtmes võib käsitleda alaealist vanuse tõttu piiratud teovõimega isikuks. Piiratud teovõime TsÜS mõistes tähendab sisuliselt, et alaealised ei saa oma õigusi iseseisvalt teostada ning vajavad selleks seadusliku esindajate abi. Seadusliku esindaja instituut on loodud eesmärgiga piirata alaealiste osalemist õiguskäibes ning vältida kahjulike tagajärgedega ebaküpsusest tulenevalt vastu võetud otsuste eest. Seega on lapsega ja lapse varaga tehtavad tehingud olulise piiranguga. TsÜSi 3 peatükk sisaldab tehingute regulatsiooni täpsemalt. TsÜS § 67 lg 1-st leiame tehingu definitsiooni, mille kohaselt on tehing, toiming või omavahel seotud toimingute kogum, milles sisaldub kindla õigusliku tagajärje kaasatoomisele suunatud tahteavaldus. Tehingud jaotuvad ühepoolseteks ja mitmepoolseteks. Ühepoolse tehingu eelduseks on ühe isikupoolne tahteavaldus ning mitmepoolse tehingu tegemiseks on tarvis kahe või enama isiku tahteavaldust, mitmepoolseid tehinguid käsitletakse lepingutena. Alaealisel on tehingute tegemiseks tarvilik esindaja nõusolek, kas enne tehingu tegemist või hiljem heakskiit. Tehing, milleks esindaja nõusolek või hiljem heakskiit puudub on tühine. Tehingu tühisust välistavaks asjaoluks ei ole ainult vanema nõusolek või hiljem heakskiit. Tühisel tehingul ei ole aga algusest peale õiguslike tagajärge. Tehing ei ole tühine, kui alaealine saab peale tehingu tegemist täisealiseks on tal õigus isiklikult tehing heaks kiita. Seega peavad lapsevanemad esindajatena andma tehingu tegemiseks nõusoleku, juhindudes asjaolust, et toimima peab lapse parimates huvides. Kuidas lapse huvides mõistlikult tehinguid teha reguleerib hetkel Eestis lisaks perekonnaseadusele ka tsiviilseadustiku üldosa seadustik.

¹¹ Eesti Vabariigi lastekaitse seadus. 8. Juuni 1992. – RT 1992, 28, 370; RT I, 21.03.2011, 50

¹² Eesti Vabariigi tsiviilseadustiku üldosa seadus. 27. Märts 2008.- RT I, 06.12.2010, 12

1.2 Lapse varaga tehingute tegemise regulatsioonide võrdlus Eestis ning välisriikides

Lapse ja vanemate vahelisi õigussuhteid reguleerivad Eestis mitmed välisriiklikud aktid lisaks siseriiklikele õigusaktidele. Lapse ja vanemate vaheliste suhete reguleerimine toimub Eesti Vabariigi põhiseaduses, perekonnaseaduses ning rahvusvahelise aktina peavad eestis elavad vanemad juhinduma rahvusvahelisest õigusest, täpsemalt lapse õiguste konventsioonist (edaspidi LÕK).¹³

Lisaks eelnevale kuulub Eesti alates 1 maist 2004.a. Euroopa Liitu. Euroopa Liidu laienemisega tähistas Euroopa taasühendamist pärast külma sõda. Laienemise olulisus on eelkõige tähtis liikmesriikidele koostöö raames nii majanduslikus kui ka õiguslikus mõttes.¹⁴ Õigusliku koostöö raames tasuks kindlasti seadusloomes juhinduda liikmesriikidel üksteiste õigusloomest ning kogemustest praktikasse rakendamisel. Eesti õigus on enam mõjutusi saanud Saksa eraõigusest.¹⁵

Alaerialise vara ja nimel tehingute tegemise õigused ning piirangud on Eestis sätestatud põhjalikult 2010 a. kehtima hakanud PKS regulatsioonis. PKS uus regulatsioon sai nii positiivset kui ka negatiivset aktiivset vastukaja. Avalikult esineti erinevates väljaannetes seisukohtadega, et uus juulis 2010.a. kehtima hakanud PKS liiga karm, järelandmatu ning segadust tekitav, mis puudutab just lapse varaga tehingute tegemist.¹⁶

Uue PKS regulatsiooni järgi oli vajadus juba pikemat aega, kuna vana 1995 aastal vastu võetud regulatsioon põhines suuresti 1969.a. Eesti NSV abielu- ja perekonnakoodeksil¹⁷ ning varem kehtinud seadusele heideti ette väga madalat regulatiivsustaset.¹⁸ Madal regulatiivsustase omakorda toob praktikas reeglina kaasa enam kohtuvaidlusi, kuna on ebaadekvaatselt hinnatav, tõlgendatav ning kohaldatav.

1 juulil 2010.a. jõustunud seaduse eesmärk oli seni kehtinud seaduse rakendamisel kerkinud probleemide välistamine ning küsimuste, mis vajasisid reguleerimist põhjalik regulatiivne

¹³ Laste Ombudsmani infoleht. Arvutivõrgus, kättesaadav: <http://lasteombudsman.ee/et/taiskasvanu/lapsevanema-õigused-ja-kohustused>

¹⁴ Riigikantselei uurimus, 2009. Eesti 5 aastat Euroopa liidus. Ülevaade Euroopa Liidu Liikmelisuse mõjust Eestile. Arvutivõrgus, kättesaadav: http://valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/riigikantselei/euroopa/arhiiv/eesti-viis-aastat-euroopa-liidus/ulevaade-euroopa-liidu-liikmelisuse-mojust/Eesti_5_aastat_Euroopa_Liidus.pdf

¹⁵ P. Varul. Õigusloome 90. Aastatel Arvutivõrgus, kättesaadav: http://www.riigikohus.ee/vfs/747/Varul_ettekanne%2029.05.08.pdf

¹⁶ Postimees online 04.11.2010.a. Arvutivõrgus, kättesaadav: <http://www.postimees.ee/336856/neli-kuud-kehtinud-perekonnaseadus-tekib-ikka-segadusi/>

¹⁷ Eesti NSV abielu- ja perekonnakoodeks. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn, 1974

¹⁸ Perekonnaseaduse seletuskiri 23.10.06 Arvutivõrgus, kättesaadav: [http://www.enu.ee/lisa/347_SELETUSKIRI_PkSE\[1\].pdf](http://www.enu.ee/lisa/347_SELETUSKIRI_PkSE[1].pdf)

sätestamine. Olulisemaks muudatusteks uues PKS-s on seega: abikaasade varaliste suhete täpsem korraldus, hooldusõiguse uuendamine laste ja vanemate suhetes ning eestkostesüsteemi parandamine.¹⁹

Antud töö raames leiab enam käsitlet alaealise varaga tehtavate tehingute perekonnaseaduse regulatsiooni sõnastus, lapse varaliste õiguste õiguskaitse ning sõnastuse tõttu praktikas esinevad menetluslikud probleemid, seetõttu peab autor vajalikuks käsitleda kohtuliku järelvalve institutsiooni loomise vajadust. Peamine muutus, mis puudutab lapse varaga tehingute tegemise regulatsiooni on kohtulik järelvalve eestkostja tegevuse üle tehingutes, millel on lapse varalisele seisukorrale määrav tähtsus. Eelpool mainitud tehinguteks on tehingud kinnisasjadega, tehingud seoses ärilise tegevusega, lapse nimel väärtpaberitega tehingute tegemine, lapse nimel pärandist loobumine- kokkuvõtvalt tehingud, mida lapsevanem või seaduslik esindaja, kas oskamatuses või pahatahtlikult võiks lapse nimel teha põhjustades lapse varalisele seisukohale olulist kahju.

Peamiseks muudatuseks seega lapse varaliste küsimuste otsustamisel sai kohtu järelvalve institutsiooni loomine ning kohtul nõusoleku küsimise korraldus järgmistes tehingutes nagu tehingu kinnisasjadega, väärtpaberitega tehingud ja pärandiga seotud tehingud. Varasemalt valvas eestkostja tegevuse üle eestkosteasutusena kohaliku omavalitsuse sotsiaalosakond. Kohtutele järelevalve õiguste andmist põhjendati eelkõige asjaoluga, et sotsiaaltöötajatel puudub pädevus majanduslike ja juriidiliste tehingute hindamiseks ning seadusandja on leidnud, et kohtulik järelvalve aitab varaliste huvide kaitset paremini tagada.²⁰

Kohtuliku järelvalve süsteem lapse varaga tehingute tegemisel seoses kinnisasjadega, väärtpaberi tehingutega ning pärimisasjades on sarnaselt Eestile loodud kohtu järelvalve institutsioon näiteks Prantsusmaal, Hollandis, Saksamaal. Saksamaa õigussüsteem on arusaadavalt sarnane eesti õiguskorrale, kuna Saksa õigus on enim mõju avaldanud Eesti perekonnaõiguse- ning tsiviilseadusandluse väljatöötamisele. Saksa tsiviilseadustikus²¹ on kohtu järelvalve instituut juba mõnda aega ning Saksa õiguses on eritingimused just varalisest aspektist tähtsatel tehingutel, milleks on vajalik kohtu nõusolek. Seose võib leida Saksa õigusest ja Eesti perekonnaõiguslikest normides ka tähtsamate tehingute kategoriseerimises.

¹⁹ Justiitsministeeriumi koduleht 29.06.2010.a. Jõustub uus perekonnaseadus. Arvutivõrgus, kättesaadav <http://www.just.ee/50645>

²⁰ K. Kerstna-Vaks. Hagita menetluse üldised küsimused.- Juridica, 2011, nr. 5, lk 390

²¹ BGB tõlge. Arvutivõrgus. Kättesaadav: http://www.gesetzeiminternet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p5621

Näiteks toob Saksa tsiviilseadustik välja selgelt, nagu perekonnaseaduse § 187 lg 4 alusel ei tohi sõlmida eestkostetava nimel kinnisasja või kinnisasjaõiguse tasulise omandamisele suunatud lepingut ei või saksa õiguses kohtu järelvalveta teha tehingut, mis kuulub teise kategooriasse ja on seotud kinnisvara ning pärandiga.²² Samuti on seos PKS § 187 lg 5-ga, mille kohaselt ei või anda kasutusse eestkostetavale kuuluvat kinnisasja ja Saksa õiguses neljandasse kategooriasse kuuluva klausliga, mille kohaselt ei tohi teha tehinguid, mis on seotud üürilepingute ning muude kasutuslepingute, mis kohustuvad eestkostetavat lepingulisi suhteid sõlmima ja jätkama.²³ Seega on Saksa tsiviilseadustiku § 1639 (2) punkt sisuliselt Eesti perekonnaseaduse PKS § 188 lg 6, mille kohaselt keelatakse kohtu nõusolekuta selliste lepingute sõlmimine, mis kohustavad lepingulisi suhteid jätkama rohkem, kui üheks aastaks peale eestkostetava täisealiseks saamist²⁴

Kinnisasjadega tehingute tegemiseks nõusolekut peab kohtult taotlema lisaks Saksaale ning Eestile ka Prantsusmaal. Prantsusmaa tsiviilkoodeksi²⁵ kohaselt kuulub vanematele ühine hooldusõigus ning ühine esindusõigus. Prantsusmaal on loodud tehinguteks nõusoleku küsimiseks spetsiaalne eestkostekohus, et vältida ülekoormatust teistes kohtutes. Eestis menetlevad hagita perekonnaasjade menetluse korras nõusoleku andmist maakohud. Lisaks Prantsusmaale, Saksaale ja Eestile tuleb nõusolekut kohtult küsida alaealisele kuuluvate kinnisasjade müügiks ka Hollandilt. Hollandis menetleb tehinguks nõusoleku andmist ringkonnakohus.²⁶ Paralleeli võib tõmmata taas Eesti kinnisasja omandamise sätetega. Hollandis on kinnisasjadega seotud tehingute tegemise põhimõtte analoogne Eesti PKS § 188 lg 4 –ga, mille kohaselt tuleb kohtu nõusolek saada kõikideks tasulisteks tehinguteks, hõlmates seega kinnisvara müügi, ostu ning üürimise.

Mõjuvaks põhjuseks võib kohtu järelvalve institutsiooni loomist eestkosteasutustelt loa küsimise asemel pidada asjaolu, et eestkosteasutused olid samal ajal sotsiaalhoolekandeteenuse pakkujad kui ka eestkostjad ning eestkoste üle järelvalve teostajad, mistõttu võis see teatud situatsioonis tekitada huvide konflikti.²⁷

²² BGB § 1638 (1)

²³ BGB § 1639 (2)

²⁴ BGB § 1822 (5)

²⁵ Code Civile de Francais

²⁶ Asser-De Boer, A. Handleiding tot beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Personen-en Familie recht lk 88

²⁷ Perekonnaseaduse eelnõu seletuskiri. 15.05.2011. Arvutivõrgus, kättesaadav:

<http://www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems&emshelp=true&eid=95322&u=20110515225209>

Soome õigussüsteemis on võrreldes Eestiga endiselt kasutusel eestkostetasutustelt nõu küsimise süsteem, Soome põhistab kohtu järelvalve instituudi välistamist asjaoluga, et Soome perekonnaõigus on seetõttu paindlikum ning vähem imperatiivsem.²⁸ Soome eestkostetasutuse osutamise seaduse²⁹ kohaselt ei ole võimalik kinnisasja sarnaselt Eesti PKS § 187 lg 4 pantida, anda üürile, müüa. Peamine erinevus aga sarnaselt Saksamaale on keelatud anda kinnisvara üürile kauemaks kui 5 aastat või kauemaks kui ühe aasta pärast eestkostetava täisealiseks saamist. Erinevuseks Eesti perekonnaseaduses ja Soome eestkostetasutuse osutamise seaduses säte, mille kohaselt ei tohi osta sertifikaate, millega alaealine tulevikus omandab kinnisasja või elamisõiguse nagu on viidatud sellele Soome Elamisõiguse Seaduses³⁰ ning, mis on siduvaks kohustuseks. Eesti õiguses puuduvad laiendavad sätted PKS § 185 lg 4 kohta.

Eestkostetasutustelt loa küsimine on asendunud arvamuse küsimiseks hagita perekonnaseaduse alastes asjades, ehk tehingu tegemiseks loa andmise menetlusse kaasatakse ka eestkostetasutused, küll siis eksperdina, kes annavad oma hinnangu, kas anda nõusolek tehinguks või keelduda nõusoleku andmiseks.

Välisriikidest sarnaselt Soomele on lapse varaliste õiguste kaitseks loodud eestkostetasutustelt nõusoleku küsimise institutsioon ka Rootsis. Rootsi Perekonnaseadus³¹ sätestab analoogselt Eesti perekonnaseadusega, varahoolduse instituudi. Vanematel on vastavalt Rootsi seadusandlusele kõik esindusfunktsioonid välja arvatud, kui laps on saanud vara tingimusega, mis välistab vanema kasutus,- ning käsutusõiguse. Sarnaselt Soome kehtiva perekonnaõiguse ning varasemalt kehtinud Eesti perekonnaseadusega on Rootsis lapse varaliste küsimuste õiglase lahendamise tagajaks vald ning peaeestkostja, kellelt tuleb taotluslikus korras luba küsida tähtsamateks tehinguteks.³² Tehingud, mida peetakse tähtsaks on suure erinevusega Eesti perekonnaseaduse põhimõtetest ning on moodustatud vastavalt level süsteemile. Level süsteem baseerub ühikusüsteemil, mis tuleneb Rootsi Riiklikust kindlustusseadusest³³, mille kohaselt tuleb võtta lisameetmena nõusolek tehingu tegemiseks peaeestkostjalt, kui lapse vara

²⁸ Boel-Woelki K., Braat B., Sumne-Curry I. European Family Law In Action Volume III Parental responsibilities. 2005 lk

²⁹ Laki holhoustoimesta 442/1999. Arvutivõrgus, kättesaadav:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990442?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=1999%2F442>

³⁰ Laki asumisoikeusasunnoista 16.7.1990/650. Arvutivõrgus kättesaadav:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19900650?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=1990%2F650>

³¹ Svensk författningssamling 1949:381.- SFS 1995:974; SFS 2012:779

³² Swedish Family law brochure produced by the ministry of Justice Sweden. Justitiedepartementet, SE-103 33 Stockholm:

Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.government.se/content/1/c6/13/83/44/12624b3b.pdf>

³³ Lag om allmän försäkring 1962:381.- SFS 1982:120; SFS 2010:470

on väärt rohkem, kui baasmäär (näiteks 2009 a. oli see summa 342 000 Rootsi krooni). Peaeestkostja luba tehingu tegemiseks on Rootsi süsteemi kohaselt vajalik aktsiate soetamiseks ning kinnisvara ostmiseks. Kinnisvara omamise puhul lapse poolt erinevalt Eesti õigusest on Rootsis tarvis esitada aastas korra aruanne, mis sisaldab haldamisraportit. Eesti õiguses on vanemale kohustuslikus korras aruande esitamise määramine reguleeritud PKS § 194-s. PKS § 194 lg 2 lauset 2 aga peab autor äärmiselt koormavaks, aruandekohustus võiks olla analoogias Rootsi seadusandlusega, mille kohaselt piisab aastase aruande esitamisest.

Seega on PKS sätestatud, varahoolduse instituut äärmiselt oluline, mille kohaselt on vanemal õigus ja kohustus valitseda lapse vara ning ka last esindada, mis ei välista lapse õigust iseseisvalt vara valitseda. Varahoolduse instituudil on ka olulised piirangud: nimelt ei kehti vara varahooldusõigus teatud vara puhul, mille laps on omandanud kahel juhul, milleks on kas pärimise teel või kinkelepingu alusel omandamine või, kui pärandaja või kinkija on välistanud vara valitsemise vanema poolt. Vanematel on õigus pärandaja või kinkija korraldust eirata vaid juhul, kui korraldus kahjustab olulisel määral lapse huve. Oluline on kindlasti ka kinkekeeld, mille kohaselt ei ole vanematel õigust kinkida lapse vara. Varahoolduse sätted on analoogsed lisaks Eestile ka Hollandis.³⁴

Uue 2010.a. kehtima hakanud PKS kohaselt on võimalik ka erieestkostja määramine juhtudeks, kui eestkostetava ja eestkostja huvid kattuvad. Eerieestkostjaks võib olla mõningatel juhtudel ka juriidiline isik. Eerieestkostja määramine õigustab end juhul kui eestkostja ei saa huvide konflikti tõttu teha tehingut eestkostetavaga. Sellisteks tehinguteks võivad olla vallasasja võõrandamine lapselt vanemale, kinnisasja võõrandamine.

Seega uue perekonnaseaduse muudatused peaks ideaalis kaitsma lapse vara ning välistama olukorra, mille tekitab vanem esindajana ning eestkostjana, seades ohtu lapse vara, efektiivsemalt, kui varem kehtinud perekonnaseaduse regulatsioon, milles olid lapse varaga seonduvad probleemid täieulatuslikult reguleerimata.

Kohtu luba küsides kaalub kohus vanema sobivust konkreetse tehingu tegemiseks. Kohtul on õigus kaasata vastava valdkonna spetsialiste ning eksperte. Kokkuvõtvalt varahooldusõiguse seadusesse sissetoomise eesmärk on kaitsta alaealise vara täiskasvanuks saamiseni.

³⁴ Warendorf H., Thomas R., Curry-Sumner I., The Civil Code of the Netherlands, 2009 lk 93-98

Alaeraldise varaga tehingute tegemisel leiab norme ka teistest eraõiguslikest aktidest lisaks PKS kindlasti tuleb lähtuda ka TsÜS³⁵ ist, kuna TsÜSi normid kuuluvad kohaldamisele erinormide puudumisel perekonnaõiguses.³⁶

TsÜS reguleerib peamiselt vanema esindusõigust puudutavat osa ning piiratud teovõimega isikuga tehingute tegemise eeldusi ning tehingute kehtetust. Teovõime küsimused seovadki perekonnaseaduse ning tsiviilseadustiku üldosa seadustiku.

PKS ja PärS seosed väljenduvad lapsele kuuluva vara suhtes reguleeritavates normides, osas kus lapse nimel pärandist loobumiseks ei ole tarvilik kohtu nõusolek. Kohtu nõusolekut ei ole pärandist loobumiseks vaja juhul kui vanem ise loobudes pärandist on eeldatavalt teinud seda oluliselt mõjuval põhjusel.

1.3 Vahekokkuvõte

Perekondlikud suhted on sisult delikaatne ning tihti keeruline teema. Perekonnaõiguse näol on tegemist imperatiivsete normidega ning perekonnaõigus on seotud palju enam, kui ükski teine eraõiguse valdkond ühiskonnas valitsevate moraali-ja kõlblusnormidega ning on seepärast sõltuvuses ühiskonna arengust.³⁷

Ühiskonna arengu perspektiivist vaadatuna tundub äärmiselt bürokraatlik ning aeganõudev loa küsimine kohtult igaks erinevaks tehinguks eraldi. Välisriikide seadustest nähtub, et pädev järelvalve institutsioon on hädavajalik laste varaliste õiguste kaitseks suurema kaaluga tehingutes nagu, kinnisasja koormamine hüpoteegiga, võõrandamine, ost ning üürile andmine, investeerimistehingute tegemine (sealhulgas väärtpaberitega) lapse nimel ning pärandist loobumine või vastuvõtmine. Õigusriigina tundub, ka Eestis kehtivasse perekonnaseadusesse oli ainuõige võimalus kohtu järelvalve institutsiooni loomine, vältimaks segadusi lapse varaga tehingute tegemisel. Eestkostetasutuselt loa küsimise välistamine tehingu tegemiseks nõusoleku andmisel õigustab end seetõttu, et kohalike omavalitsuste töötajad ei pea olema juriidilise eriharidusega, kuid kohtus on vastava eriharidusega inimesed ning see tagab õiglase ning kaalutletud menetluse nõusoleku andmisel. Antud otsust toetab ka fakt, et Saksa tsiviilseadustikus, Prantsuse tsiviilseadustikus ning Hollandi tsiviilseadustikus on sätted, mille kohaselt on vajalik lapse kaitseks kohtulik järelvalve vanema tegevuse üle lapse varaga

³⁵ Eesti Vabariigi tsiviilseadustiku üldosa seadus 27. Märts 2002.- RT I 2002, 35, 216; RT I, 06.12.2010, 12

³⁶ T.Göttig, T. Uusen-Nacke. Perekonnaõiguse seosed teiste tsiviilõiguslike valdkondadega.- Juridica 2010, nr. 2, lk 37

³⁷ T.Göttig, T. Uusen-Nacke. (viide 18) lk 86

ümberkäimisel. Loomulikult tõusetub ühiskonnas küsimus, kas igaks elujuhtumiks on tarvis luua uus norm ja ehk on kogu reguleerimine kasuliku asemel siiski kahjulik.

Probleemiks aga jääb ja on, et tavainimene, kes ei ole õiguslase haridusega ei tea selliste regulatsioonide sisu, ilmestamaks antud olukorda võib tuua näitena ajakirjandusest artikli, kus vanem ekslikult kandis lapse hoiusele raha, milleks see ettenähtud polnud ning raha tagasisaamiseks oma kontole pidi taotlema kohtu loa selleks.³⁸ Seaduse mittetundmine loomulikult ei vabasta vastutusest. Kohtult loa taotlemine tehinguteks, mis omavad suurt kaalu lapse tuleviku suhtes võib tunduda asjatu bürokraatiana, kuid loodud on see siiski kaitsval eesmärgil. Teoorias on kohtult nõusoleku küsimine lihtne protsess, järgnevalt analüüsib autor tehinguliselt, kui kaua kestis keskmine menetlus hagita perekonnasjades ning mis olid peamised põhjused nõusolekust keeldumiseks ning kuidas põhistas kohus nõusoleku andmist.

³⁸ Tarbija24 online. 19.08.2010. Eksikombel hoiusele kantud raha ei enam kätte ei saa. Arvutivõrgus, kättesaadav: <http://www.tarbija24.ee/301697/eksikombel-hoiusele-kantud-raha-enam-katte-ei-saa/>

2. LAPSE VARAGA TEHINGUTE TEGEMISES NÕUSOLEKU ANDMISE ALANE KOHTUPRAKTIKA

2.1 Lapse varaga tehingute tegemiseks hagita menetluses loa küsimise üldine protsess ning alused

Lapsele saab kuuluda vara, kuid laps ei saa seda iseseisvalt käsutada ega kasutada. Perekonnaseaduse uues redaktsioonis, on laialdane loetelu, mida eelnevalt juba autor välja tõi, milleks on vaja kohtu nõusolekut. Kohtult nõusoleku küsimine toimub hagita menetluses, sisuliselt on tegemist meneltusega tehingu tegemiseks või kontrollimiseks nõusoleku andmisega või nõusolekust keeldumisega. Luba tuleb küsida tehingutes, mis põhjustavad või võivad põhjustada suurel määral kahju lapse varalisele olukorrale. Kohtu nõusoleku puhul on tegemist asjaoluga, millest otseselt sõltub tehingu kehtivus, kuna kohtu nõusolekuta tehtud mitmepoolsed tehingud on tühiised, kui kohus ei kiida tehingut hiljem heaks. Hagita menetluste arv on Eesti Vabariigis liikunud tõusvas joones, üheks põhjuseks võib pidada kindlasti ka PKSi uut kehtivat regulatsiooni, seega nõuab hagita menetluste kasvav arv ka arvestatavat menetlus ressursi.

Olukorda on kritiseerinud õiguskantsler Indrek Teder, kelle arvamusel ei peaks kohtud katalogiseeritud hagita menetlusi läbi viima vaid, seda võiks ülekoormuse vältimiseks läbi viia täitevvõim.³⁹

Menetluslikult on nõusoleku andmisega kohtu poolt tegemist hagita perekonnaasjade alaliigiga.⁴⁰ Hagita menetluse algatamiseks on reeglina tarvilik, kas kohtu omaalgatus või huvitatud isiku või asutuse avaldus. Seega lapse varaga tehingute tegemiseks on kohtupraktika analüüsist nähtuvalt loa taotlejaks enamasti lapsevanem või ametlik eestkostja. Kohus annab nõusoleku ühe tehingu tegemiseks või erandkorras võib kohus anda üldise loa tehingute tegemiseks. Üldisemat laadi nõusoleku puhul on Eesti Vabariigi tsiviilkohtumenetluse seadustik (edaspidi TsMS)⁴¹ § 188 lg-st 2 tulenev õigus, mille kohaselt võib kohus erandjuhtudel anda eestkostjale üldise nõusoleku teha kõiki või teatud liiki tehinguid, milleks on tavapäraselt vaja kohtu nõusolekut küsida.⁴²

³⁹ K. Kerstna-Vaks (viide 15) lk. 390

⁴⁰ M.Vutt. Tehingu tegemiseks nõusoleku andmise menetlus kohtus. Kohtupraktika analüüs. Riigikohtu õigusteabe osakond 2011, lk 4

⁴¹ Eesti Vabariigi tsiviilkohtumenetluse seadustik 20.Aprill 2005.- RT I 2005, 26, 197; RT I, 05.04.2013, 5

⁴² TSMS (viide 50)

Menetlusosalisteks on hagita menetluses avaldaja ja muud asjast puudutatud isikud, samuti avalikku huvi kaitsma õigustatud isik või asutus seaduses ettenähtud juhul.⁴³ Menetlusosalised kaasatakse kohtu algatusel, menetlusosalistena kaasatakse isikud kellel on eeldusena hagita menetluses tehtava määruse peale kaebeõigus. Lapse varaga tehingu tegemiseks nõusoleku saamise menetluses osalevad sageli lisaks avaldajale ka lapsele kohtu poolt määratav esindaja ning eestkostetasutus. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt võib kohus perekonnaasjas määrata lapsele teda puudutavas menetluses esindaja, kui see on vajalik lapse huvide kaitseks.⁴⁴

Juhul kui kohus peab esindaja määramist vajalikuks, määrab kohus lapse huvide kaitseks tema esindajaks riigi õigusabi seaduses⁴⁵ sätestatud korras advokaadi, lisaks advokaadi kuludele tuleb kindlasti arvestada ka riigilõivu⁴⁶ kuludega.

Hagita menetluses peab reeglina kandma kulud, isik, kelle huvides lahend tehakse, seega lapse varaga tehinguks nõusoleku küsimisel peab vanem või eestkostja arvestama esindaja, juhul kui ei esindajat ei määrata riikliku õigusabi korras ning riigilõivu kuluga. Lisaks esinduskulude ning riigilõivu kuludele tuleks arvestada ka ajalise kulu asjaoluga. Autori analüüsitud 2011-2013.a. hagita perekonnasjades lapse varaga tehingute tegemiseks nõusoleku küsimise menetluse keskmiseks pikkuseks oli 6 kuud.⁴⁷ Kohtumenetlust pikendab ka tihti praktiseeritav kohtuistungite pidamine, see tähendab, et tihti tuleb kutsuda ka tunnistajatena eksperte või asjapooli, asja õiglaseks otsustamiseks.

Autor mõonab, et PKS muutus seoses lapse varaliste õiguste kaitsega oli hädavajalik kuna vanas PKS oli see täieulatuslikult reguleerimata, samas kohtu nõusoleku küsimine pole ajalisest asjaolust sõltuvalt alati võimalik, näiteks väärtpaberite võõrandamiseks. Väärtpaberite turg on muutuv ning vahel isegi tundide küsimus, et mitte kaotada suurt osa investeeringust. Ajaliselt olulistes asjades ei ole kohtult tehinguks nõusoleku küsimine kindlasti varalistes küsimustes otstarbekas. Vanematelt võiks eeldada, et nad toimivad lapse varalistes küsimustes lapse parimates huvidest ning ei peaks läbima kohtumenetluse korras nõusoleku küsimist igaks tehinguks, et lapse tuleviku kindlustada. Käesoleva bakalaureusetöö autor peab vajalikuks analüüsida kohtu nõusoleku andmist tehingutes kinnisasjadega,

⁴³ TSmS (viide 50)

⁴⁴ TSmS (viide 50)

⁴⁵ Eesti Vabariigi riigi õigusabi seadus 28. Juuni 2004.- RT I 2004, 56, 403; RT I, 18.04.2013, 5

⁴⁶ RLS§ 139 järgi on riigilõiv rahasumma, mis tasutakse riigile menetlustoimingu tegemise eest.

⁴⁷ Analüüs teostatud e-RT päringu teostamise võimaluse kaudu.

väärtpaberitega ning pärimisasjades töö koostaja eesmärk on leida menetluslikud kitsaskohad perekonnaseaduse rakendamisel eelnevalt loetletud tehingute tegemisel. Hagita menetluse kohtupraktika valimi moodustasid 2011.a.-2013.a. maakohtutes tehtud lahendid. Hagita menetluses tehinguks nõusoleku andmiseks on käesoleva töö koostamise ajal tehtud Maakohtutes 2013.a. 17 määrust, 2012.a. 70 määrust ning 2011.a. 118 määrust. Autor peab vajalikuks anda ülevaate ning kommentaarid, nõusoleku andmise menetluses tehtavatest määrustest tehingu tegemiseks ning ka nõusoleku mitteandmisest tehtud lahenditest. Töö üheks eesmärgiks on analüüsida kohtu järelvalve instituudi õigustatust ning vajalikust. Põhjalikuma ülevaate saamiseks liigitas autor olulisemad varalised tehingud valdkonniti.

2.2. Tehingud pärimisasjades ülevaade ning kommentaarid

Suurema osa valimis esinenud lahenditest on pärimisasjadega seonduvad menetlused. Kohus reeglina andis nõusoleku lapse varaga tehingute tegemiseks, keeldumisi oli protsentuaalselt vähem ning erandlik.

Tsiviilasjas 2-12-51939 taotles eestkostja nõusolekut oma alaealise lapse nimel, eestkostetava isa pärandist loobumiseks. Kohus võttes arvesse, tõendatud võlgnevuste suurust juhtis tähelepanu, et antud pärandist mitteloobumine kahjustaks otseselt lapse huve otsustas nõusoleku pärandist loobumiseks anda.⁴⁸ Seega on tagatud lapse huvide efektiivne kaitse. Pärandit vastuvõttes oleks laps pärinud suuruses võlgnevused. Kohtumäärus on piisavalt motiveeritud ning põhjendatud. Kohus kuulas ära nii lapse esindaja, kui ka eestkostetasutuse ning tuvastas, et pärand koosnes vaid võlgadest ning täitemenetluse⁴⁹ korras oli avatud üle 20-ne täitetoimiku. Antud menetluses ei määranud aga kohus kohustuslikus korras pärandi inventuuri tegemist. Varasemas praktikas tsiviilasjas 2-10-50854⁵⁰ on kohus võtnud seisukoha, et pärandist loobumiseks peaks olema viidud eelnevalt läbi pärandvara inventuur. PärS § 136 lg 1 kohaselt on pärandi inventuur kohustuslik, kui pärijaks on piiratud teovõimega isik. TsÜS mõistes on piiratud teovõime alaealisel, kuni 18 eluaasta täitumiseni. PärS § 136 lg 2 kohaselt vastutab pärija seaduslik esindaja isiklikult pärandaja võlgade eest, juhul kui pärija seaduslik esindaja ei ole pärija huvides pärandavara inventuuri taotlenud. Autori arvates oleks õiguslikult korrektne iga loobumise korral teha pärandi inventuur. Saksa

⁴⁸ Harju maakohtu 16.01.2013. a määrus tsiviilasjas 2-12-51939

⁴⁹ Eesti Vabariigi täitemenetlusseadustik 20. Aprill 2005.- RT I 2005, 27, 198; RT I, 31.12.2012, 15

⁵⁰ Harju Maakohtu 9.12.2013. a määrus tsiviilasjas 2-12-51939

tsiviilseadustiku paragrahv § 1639 (2) kohaselt on vanematel või seaduslikul esindajal kohustus vanematel teha pärandi inventuur enne pärandi vastuvõtmist või loobumist. Sama põhimõte peaks kohalduma ka Eesti õiguses. Samas peab jälgima, mis moel on pärand saadud, kui laps pärib PKS § 131 lg alusel, mille kohaselt võib ilma kohtu loata pärandist loobuda, kui lapse õigus pärandile on tekkinud lapse suhtes esindusõigust omava vanema pärandist loobumise tagajärjel.

Tsiviilasjas 2-13-363 palub avaldaja kohtu luba lapse nimel pärandvarast pensioniosakute rahas ülekandmiseks eestkostava pangakontole. Alaealine ning avaldaja pärisid ½ osade suuruses pärandvara. Eestkostetav sündis abieluajal ning pärimisõiguse tunnistus anti välja nii alaealisele tütrele kui ka abikaasale. Pärandvara hulka kuulus ka pensionikontol asuv summa, mille osakuid avaldaja soovis kasutada lapsele kooli jaoks raha kogumiseks. Käesolevas lahendis leiab kohus, et alaealise huvid on igakülselt kaitstud ning küsitud nõusolek tuleb anda ning raha tuleb kanda lapse pangakontole.⁵¹

Antud lahendis esines tehing, mille PKS kohaselt ei või eestkostja eestkostetava nimelt teha tehingut PKS § 188 lg 1 ja 6 mõttes. Kohus juhindus KoPS⁵² § 8 lg 1 mille kohaselt lähevad osakud osakuomaniku surma korral üle pärijale. Seega on see tsiviilseadustiku üldosa seaduse tähenduses ühepoolne tehing, milleks on vajalik kohtu nõusolek. Kohtu nõusolekuta tehtud ühepoolsed tehingud on tühi. Kohus lahendas antud kaasuse tulenevalt PKS normidest, PKS § 131 lg-st 4 kohaldatakse kohtu nõusolekule eestkostja esindusõiguse kohta käivaid sätteid. Reeglina on kohus seisukorral, et kui pere majanduslik olukord ei ole pärandaja surma tõttu oluliselt halvenenud ning ei vajata pärandist saadava finantsi kasutamist majandusliku olukorra parandamisele kohustab kohus lapse päritud osa lapse kontole kandmiseks.

Eestkostetasutused kaasatakse reeglina õiguskaitse eesmärgil antud tüüpi menetlusse selleks, et et saada täiendavat teavet menetlusosaliste elukorralduse ja majandusliku olukorra kohta.⁵³

Autor mõõnab, et eestkostetasutuste kaasamine majandusliku olukorra tuvastamiseks on mõistlik, kuna kohus juhindub siiski lapse parimatest huvidest ning kui pärandvarast tuleb teha kulutusi igapäevaks majandusliku olukorra leevendamiseks pereliikme kaotuse tõttu on eestkostetasutuse ülevaatlik ettekanne hädavajalik.

⁵¹ Harju maakohu 09.01.2013. a määrus tsiviilasjas 2-13-363

⁵² Eesti Vabariigi Kogumispensionide seadus 14. Aprill 2004.- RT I 2004, 37, 252; RT I, 25.10.2012, 14

⁵³ M.Vutt. (viide 40) lk, 16

Tsiviilasjas 2-12-39480 esitas avaldaja lapse nimelt tehingute tegemiseks taotluse tehinguks nõusoleku saamiseks. Avaldaja esitas kohtule taotluse, milles palub pärandvarast pensioni jagamise ja väärtpaberite müügi tegemiseks ning pärandaja poolt müüdud (5 aastat tagasi), kuid vormistamata jäänud haagise müügiõigust. Eestkostetasutus oli nõus, et pensioniosakute eest lapse isa võetud krediitide tasumine annab avaldajale paremad rahalised võimalused lapse ülalpidamiseks ning toetab haagise ümbervormistamise tehinguks nõusoleku andmist, kuna lapsel ei ole antud tehinguks õigusi. Kohus tutvus pärandaja täitmata kohustuste ning nõuetega, jõudis järeldusele, et lapse huvid on kaitstud ning pensionifondi osakute tagasivõtmisega ja sellest saadud raha kasutamisega võlgade tasumiseks tuleb anda nõusolek.⁵⁴ Analoogselt toimis kohus tsiviilasjas 2-11-10944⁵⁵, täpsustuseks märkis kohus, et pensionifondide osakud võib laste seaduslik esindaja välja võtta sularahas ning kasutada laste ülalpidamiseks. Kokkuvõtvalt võib kohtu seisukohast järeldada, et võlgade tasumiseks lapse pärandavara arvelt parandab lapse elujärge ning kindlustab ka perele stabiilsema elukeskkonna ning kohus ei saa teisiti toimida. Antud lahendist nähtub, et kohus mitte ainult ei kohalda kehtivat õigust vaid analüüsib olukorda igast juhtumist tulenevalt. Juhtumipõhine otsustamine õigustab kohtu järelvalve funktsiooni ning tagab efektiivse õiguskaitse.

Tsiviilasjas 2-12-25428 esitas avaldaja oma alaealiste laste eest taotluse laste varaga tehingute tegemiseks. Lapsed ning abikaasa pärisid 1/3 mõttelise osa pärijale kuuluvast varast, mille hulgas olid ka pensionifondi osakud ilma kohtu nõusolekuta aga on võimatu osakuid jagada pärijate vahel. Avaldaja sõnul on peale abikaasa surma tema ainuke pere toitja ning palub raske majandusliku olukorra tõttu pensioniosakute ülekandmist avaldaja kontole. Kohus rahuldab avalduse.⁵⁶ Kohtu seisukohast võib järeldada, et piisavalt põhjendatud avaldus rahuldatakse ning antud juhul andis kohus laste vara kasutada igapäevaseks ülalpidamiseks. Antud kaasusest võib järeldada seega, et kohtu arvates on otstarbekas kasutada pärandvarast tulenev vara laste ülalpidamiseks, leevendamaks majanduslike raskusi, mis tulenevad ühe vanema surmast. Reeglina ei nähtu menetlustest, kus kohus määrab, et pärandist saadavast rahast kaetakse laste igapäevased kulutused kohustust paigutada vara võõrandamisest saadud ja jooksvate kuluse katmisest ülejäävad vahendid eraldi pangakontole. Autori analüüsitud lahenditest ei keeldunud enamuse juhtudel kohus lapse ülalpidamiseks raha määramast, kuigi raha määramise sihtotstarbeliseks kasutamiseks oli kõigi kaasuste puhul eelduseks piisav

⁵⁴ Harju maakohtu 20.12.2012. a määrus tsiviilasjas 2-12-51939

⁵⁵ Tartu maakohtu 4.04.2011.a määrus tsiviilasjas 2-11-10944

⁵⁶ Harju maakohtu 25.09.2012.a määrus tsiviilasjas 2-12-25428

tõendamiskohustus. Tõendamiskohustuse nõue on piisavalt põhistatud, kuna üritatakse vältida pärandavarast saadava tuluga spekulierimist.

Tsiviilasjas 2-12-21658 palub avaldaja nõusolekut erinevateks tehinguteks. Avaldaja soovib kolme alaealise nimel pärandavarana saadud kinnistu ning korteriomandi, asjaõiguslepingu sõlmimiseks. Avaldaja ärakuulamisel jäi avaldaja oma seisukohtade juurde osaliselt, nimelt muutis avaldaja oma soovi minna välismaale elama ning vajadus kinnistuga tehinguks nõusoleku saamiseks langes ära. Korteriomandi müügiks soovis avaldaja oma taotluses kindlaks jääda ning ka pensioniosakutest krediitkaardi võla katmiseks. Kohus võttes arvesse tõendid ning kuulates ära eestkostetasutuse, kelle väitel tunnistas koduskäigu korras avaldaja siiski, et soovib lahkuda välismaale. Kohus otsustas tulenevalt eelnevast, et seoses avaldaja lahkumissooviga kodumaalt ei anna kohus nõusolekut kinnisasja võõrandamiseks ega ka koormamiseks, küll aga peab kohus põhjendatuks korteriomandi võõrandamise. Võõrandamiseks nõusoleku andmist põhjendab kohus eelkõige aspektiga, et lapsed on noored ning avaldaja töötab linnas aga elab maakohas, otstarbekuse asjaolust lähtudes oleks mõistlikum avaldajal elada töökohale lähemal. Samuti peab kohus oluliseks, et võõrandamisest saadav tulu kulub uue eluaseme soetamiseks, mistõttu laste varaline seisund ei halvene. Kohus peab põhjendatuks krediitkaardi võla katmist pensioniosakute arvelt. Kohus rahuldab avalduse osaliselt.⁵⁷ Antud kaasuses rahuldab kohus avaldaja taotluse piisavalt põhjendades, kuna tegemist oli erinevate eluliste episoodidega. Kohus juhindus laste parimates huvidest, eelkõige võlgnevuse tasumise osas pensioniosakute arvetelt. Sarnaselt toimis kohus perekonnaõiguse norme kohaldades tsiviilasjas 2-11-16751⁵⁸, määrates raha sihtotstarbelise kasutamise. Kohtu järelvalve üks peamisi eesmärke pärimisasjades ongi nõusolekut andes panna vanemale kohustus raha sihtotstarbeliselt kasutamiseks, et välistada pahatahtlik käitumine lapse vara suhtes.

Tsiviilasjas 2-11-20907 esitas avaldaja kohtule taotluse nõusoleku andmiseks korteriomandi müümiseks ja lapse poolt pärimise teel omandatud vara valitsemiseks ja käsutamiseks nii, et müügist saadav rahasumma laekub lapse arveldusarvele pangas. Avaldaja märkis avalduses, et soovib, et arvel olevast rahast laekub 1/6 lapse arvele, käsutamiseks. Avaldaja soovis, kanda tulumaksu korteri müügist, Maksu-ja Tolliametile ning käsutada lapse arvet lapse ülalpidamiseks, lapse vara valitsemiseks ja muude jooksvate kulude katmiseks. Omavalitsus

⁵⁷ Tartu maakohu 29.06.2012.a määrus tsiviilasjas 2-12-21658

⁵⁸ Harju maakohu 02.05.2011.a määrus tsiviilasjas 2-11-16751

arvates on avaldus põhjendatud osaliselt ja nimelt osas, et kohus võiks nõusoleku anda vaid pärandavara jagamise lepingu sõlmimiseks, millega lõpetataks pärandavara ühisus ning seejärel saaks alaealine 1/6 kuuluva korteriomandi müüa. Omavalitsuse arvates on vanemate varaline seis piisavalt hea, et tasuda ülalpidamiskulud ning muud lapsega seonduvad kulud. Lapse esindaja väitest võib välja lugeda, et avaldus ei ole korteriosa müümise osas lapse huvidega vastuolus ning toonitab, et korteri müügist saadud tulu tuleks kohustuslikus korras paigutada eestkostetava pangakontole, märkega, kasutamine vaid kohtu nõusolekul. Samuti märgib, et avaldajal tuleks esitada kohtule aruanne eestkostetava raha paigutamise kohta, aruandesse tuleks märkida täpsustustega kinnisasja võõrandamise tehingu väärtus, krediidiandjate andmed, kuhu raha paigutati sealhulgas konto number ja konto omaniku andmed. Kohtule aruande esitamist võib kohus nõuda ühe kuu jooksul peale korteri müügitehingu. Lapse ülalpidamiseks arve kasutamiseks tuleb kindlaks määrata ulatus, mis osas on avaldajatel õigus käsutada lapse arvet konkreetselt otstarbel. Esindaja juhtis kohtu tähelepanu, et nõusolek võiks olla avaldajatele antud järgnevas suuruses, ehk 50% ulatuses ülalpidamiseks ning ülejäänud osa tuleks paigutada hoiumisele või emiteeritud võlakirjadesse. Kohus võttes arvesse eelnevad seisukohad ning rahuldus avalduse osaliselt. Kohus leidis, et avaldajatele tuleb anda kohtu nõusolek alaealisele kuuluva 1/6 osas kuuluva korteriomandi müügiks. Kohus hindas asjaolu, et avaldajad ei ole põhistanud piisavalt vajadust eestkostetava ülalpidamiseks, jooksvate kulutuste katteks ligipääsu eestkostetava arveldusarvele pärandina saadud korteriomandi müügist laekuvale rahale.⁵⁹

Pärimisõiguslike tehingute analüüsist tulenevalt peab autor nõustuma perekonnaseaduse väljatöötajatega, osas, et kohtu järelvalve institutsioon ning menetlus on põhistanud, mis puudutab pärandialaseid küsimusi. Analüüsist nähtub, et kahjulike lapsele ebasoodsaid tehinguid kohus lapsevanematel teha ei luba. Menetlusesse kaasati piisavalt eksperte ning küsiti arvamust ka omavalitsustelt, seega võib pidada antud menetluses mõistlikuks kohtult nõusoleku küsimist lapse vara efektiivseks kaitseks.

2.3 Tehingud kinnisasjades ülevaade ning kommentaarid

Tsiviilasjas 2-12-24110 esitasid alaealise vanemad kohtusse avalduse lapsele kuuluva ¼ suuruse mõttelise osa võõrandamiseks. Maatükki realselt ei kasutatud ning see on seisis

⁵⁹ Harju maakohu 05.04.2012.a määrus tsiviilasjas 2-11-30907

hooldamata. Mõttelisele osale on pandud kohtutäituri poolt keelumärked. ¼ mõttelist osa on müüdud perekonnast väljapoole. Lapsele kuuluva kaasomandi osa eest tuleb tasuda erinevaid makse ning korrashoiu kulusid ning antud kulutusteks avaldajatel puuduvad vabad vahendid. Kinnistu kaasomanik on teinud ettepaneku osta mõtteline osa kinnistust ning avaldajad nõustuvad asjaoluga. Kinnistu võõrandamisest saadud tulu paigutatakse avaldajate väitel alaealise eriotstarbelisele kontole, mida avaldajad võiks käsutada vaid kohtu loal väljaarvatud tähtajalise hoiuse tegemiseks. Kohus rahuldab avaldajate avalduse ning andis nõusoleku alaealise mõttelise osa võõrandamiseks mainides, et tehing tuleb kindlasti teostada turuväärtusele vastava hinnaga, ning tasuda maamaksu võlg. Järelejääva raha kohustas kohus paigutada alaealise pangakontole tähtajalisele hoiusele.⁶⁰ Kohus andes nõusoleku kinnisasja võõrandamise puhul, reeglina kohustab, paigutama raha kas kogumiskontodele või täpsemalt kontole märkega, et kasutamiseks on vajalik kohtu nõusolek. Tsiviilasjas 2-11-19772⁶¹ lisas lisaks eelnevale kohus aruandekohustuse laste raha paigutamise kohta sealhulgas kontode ja konto omanike täpsusega, tehingu väärtuse ning krediitdiasutuse märkega. Samuti võib hoiustamistüübi valikut pidada kinnisasja müügi tulu efektiivseks kaitseks, kuna tähtajaline hoiustamine on ka kõige soodsam võimalus lapsele raha kogumiseks, kuna tähtajalised hoiusel puuduvad suured investeerimistasud ning tähtajalise hoiuse intressimäär on üldjuhul kõrgem kui kogumis-või kasvuhoiusel. Intressimäär on tähtajalise hoiuse puhul seda kõrgem, mida pikemaks ajaks hoiustatakse. Seega võib pidada kohtu poolt määratud tähtajalist hoiustamist kõige mõistlikumaks ning ratsionaalsemaks pikaajaliseks hoiustamisviisiks.

Tsiviilasjas 2-11-36494 esitasid vanemad taotluse nõusoleku tehingu tegemiseks alaealise kinnistu 1/3 mõttelise osa müügiks. Müügitulust saaks kaetud kinnistuga seotud eluasemelaen. Ülejäänud summa peaks avaldajate sõnul kantama välisriigis asuva panga arveldusarvele, kuna alaealise alaline elukoht on väljaspool Eesti Vabariiki ning soovitakse vabaneda kinnistuga seotud pangalaenust. Kohalik omavalitsus leiab, et avaldaja taotlus on üldjoontes põhjendatud, ning ei kahjusta alaealise huve. Lapse esindaja sõnul on nõusoleku andmine otstarbekas. Esindaja soovib antavat nõusolekut laiendada, kuna kinnisvara müük võib võtta kaua aega ning oleks mõistlik selleks perioodiks kinnisvara välja üürida. Seega esindaja arvates tuleks avaldajale anda täiendav üldine nõusolek lapse vara välja üürimiseks. Esindaja palus anda avaldajale nõusoleku tehingu tegemiseks üürida ja müüa alaealise

⁶⁰ Harju maakohu määrus 28.08.2012.a tsiviilasjas 2-12-24110

⁶¹ Harju maakohu määrus 6.06.2011.a tsiviilasjas 2-11-19772

kuuluva kinnistu 1/3 mõttelist osa ning lubada lõpetada ennetähtaegne laenuleping hüpoteegipidajaga ning ülejäänud raha kanda alaealise kontole. Kohus andis nõusoleku mõlemaks küsitud tehinguks.⁶² Antud kaasusest ei nähtu, et kohus oleks täiendava tõendina palun teostada kinnisvara hindamisakti, eksperthinnangu andsid käesolevas episoodis eestkostetasutus ning lapse esindaja. Kohus juhindus analoogselt antud kaasuses tsiviilasjaga 2-11-29855⁶³, märkides, et kinnisasja võõrandamine on otstarbekas, juhul kui seoses võõrandamisega saab tagatud laenu kustutamine, mis vähendab lapsele siduvate kohustuste hulka.

Tsiviilasjas 2-12-40009 esitas avaldaja alaealise lapsele ¼ kuuluva kinnistuga tehingute tegemiseks, põhjendusena elamispinna kulukas ülalpidamine. Avaldaja andis kohtuistungil tunnistusi ning põhjendas kinnistu võõrandamise vajadust, kinnistu äärmiselt kõrgete ülalpidamiskulutustega. Kohus pidas nõusoleku andmist antud kinnisasja võõrandamiseks põhjendatuks kuna madalama ülalpidamiskuluga korter oleks antud olukorras mõistlikum lahendus. Kohus määras tehinguks nõusoleku andmise tingimuseks, et korterile ei seata hüpoteeki ning rahuldas avaldaja taotluse.⁶⁴ Autor analüüsis kinnisasjadega seotud tehinguteks nõusoleku andmise menetlusi, tuvastas, et kohus ei keeldunud kordagi nõusoleku andmisest, kui vanem või seaduslik esindaja põhjendas kinnisasja müüki asjaoluga, et ülalpidamiskulud on ebamõistlikult suured. Tsiviilasjas 2-11-10159⁶⁵ leidis kohus sarnaselt ebamõistlike kinnisasja ülalpidamiskuludega, et kinnistu halb seisukord ning kordategemine nõuaks vabasid vahendeid eestkostetavalt, mida tal aga pole ning kinnistu säilitamisega kaasneks vaid kulud. Kinnisasja võõrandamise korral on taas kohtu järelvalve funktsioon õigustatud, kuna kohus lähtub põhimõttest, et lapse varale ei või lisakohustusi näiteks laenu näol tekitada.

Riigikohus on seisukohal, et perekonnaseaduse mõtteks on piirata vanema kergekäelist tegutsemist alaealise lapse raha paigutamisel, mitte aga olukorras, kus laps omandab väärtvabereid tasuta ja sellest ei tulene talle kohustusi, analoogne regulatsioon kehtib riigikohtu sõnul ka lapsele kinnisasja omandamise korral, kus PKS § 187 p-de 1 ja 3 järgi on ilma kohtu eelneva nõusolekuta keelatud käsutada või kohustuda käsutama lapse kinnisasja. Kinnisasja omandamise korral tuleb PKS § 187 p 4 järgi saada kohtu eelnev nõusolek üksnes

⁶² Harju maakohu 13.02.2012.a määrus tsiviilasjas 2-11-36494

⁶³ Pärnu maakohu 28.06.2011.a määrus tsiviilasjas 2-11-29855

⁶⁴ Harju maakohu 19.11.2012.a määrus tsiviilasjas 2-12-40009

⁶⁵ Tartu maakohu 3.05.2011.a määrus tsiviilasjas 2-11-10259

juhul, kui sõlmitakse kinnisasja või kinnisasjaõiguse tasulise omandamise leping.⁶⁶ Seega riigikohtu seisukohta arvestades tuleb kohtu nõusolek küsida juhul, kui laps omandab kinnisasja tasu eest ehk oma raha eest. Seega vanemal või teistel isikutel on õigus lapsele kohtu loata kinnisasja kinkimine, kuid loata on välistatud kinnisasja koormamine, ost, müük.

2.4 Tehingud väärtpaberitega ülevaade ning kommentaarid

Lapsele tuleviku kindlustamiseks oli mõnda aega tagasi väga populaarne lapsele investeerimiskonto avamine, eriti propageerisid mainitud võimalusi erinevad pangad ja investeerimisfondid. Vanem sai avada lapsele investeerimiskonto ning seda vabalt kasutada ja käsutada. 2010. a kehtima hakanud perekonnaseadus muutis olukorda, lisades väärtpaberite võõrandamise korral tehingu tegemiseks kohtust nõusoleku küsimise tingimuse. Väärtpaberiturg on aga väga muutlik ning investeerimisportfelli puhul peab olema valmidus kiireks tegutsemiseks. Kohtumenetlus ei kesta 1-2 päeva vaid statistika kohaselt 6 kuud. Tavaliselt koosneb investeerimisportfell erinevatest aktsiatest erinevatel turgudel, kas tõesti on otstarbekas iga aktsia võõrandamiseks paluda kohtu nõusolekut konkreetseks tehinguks. Autor analüüsis kohtulahendeid ning üldist nõusolekut tehingute andmiseks esines vähe seega kui soovitakse teha intensiivselt võõrandamistehinguid ei ole vanemal mõistlik väärtpaberid soetada.

Tsiviilasjas 2-12-6729 esitas alaealise lapse vanem tehingu tegemiseks nõusoleku saamiseks kohtule taotluse. Taotluse kohaselt on vanem lapse nimele omandanud lapse sünnist alates väärtpaberiportfelli. Portfelli kuuluvad pangas avatud väärtpaberikontole omandatud investeerimisosakud vahetati 2011.a. panga poolt kasvufondi osakute vastu, kuid osakute väärtus oli vähenenud üle 25% ning väärtuse volatiilsus kahanes jätkuvalt.. Seega avalduse kohaselt soovis lapse seaduslik esindaja mitmekesistada lapse nimele omandatavat vara ja selle liike ning lisaks väärtpaberitele soovis avaldaja tulevikus omandada lapse nimele ka kinnisvara ning vajadusel seda võõrandada või koormata ning anda kolmandate isikute kasutusse.. Avaldaja rõhutas, et kui kohus ei pea võimalikuks üldise nõusoleku andmist soovib avaldaja nõusolekut alaealise nimel kinnisasja ja tehingute tegemiseks PKS §187 tähenduses ning väärtpaberite omandamiseks ja võõrandamiseks. Koos avaldusega esitas avaldaja ka taotluse esialgse õiguskaitse kohaldamiseks, mille kohaselt täiendava kahju

⁶⁶ RKTKo nr. 3-2-1-68-12

ärähoidmiseks on vajalik viivitamatult võõrandada väärtpaberid, mis on alaealise nimel ning mille väärtus oli vähenenud 30%, viimase 6 kuuga.. Tulenevalt eelnevast palus avaldaja luba kasvufondi osakute koheseks võõrandamiseks.. Avaldaja esitas tõendid, et on kogenud investor ning mainis, et lapsele vara omandamine ei saa olla lapse huve kahjustav kuna lapse varakogum tehinguga suureneb ning müügitulust saadud raha ei laeku vanema arvele vaid alaealise pangakontole. Eestkostetasutus üldise nõusoleku andmist ei toetanud. Avaldaja esitas täpsustava avalduse, mille kohaselt loobus üldise nõusoleku küsimisest ning sealhulgas avaldusest, mis puudutab kinnisasjade omandamist või osaluse omandamist juriidilistest isikutes ning jäi taotluse juurde, milles palus nõusolekut tehinguks lapse nimel avatud investeerimiskontol olevate väärtpaberitega tehingute tegemiseks, mis hõlmavad nii võõrandamist, kui ka uute ostmist kuni lapse täisealiseks saamiseni. Avaldaja märkis taotluses, et antud investeeringute eesmärk on tasuda kõrgkooliõpingute eest või lapse iseseisvumisega kaasnevate kulutuste kompenseerimiseks. Avaldajale määratud esindaja leidis, et üldvolitus ei ole lapse huvides ning palus kohtul, vaid konkreetsete väärtpaberite müügiks tehtavaks tehinguks nõusoleku andmist. Avaldaja vastas antud pöördumisele omapoolse seisukohaga, kus ta juhtis kohtu tähelepanu aspektile, et eesmärk ei ole spekulatsioon lapse varaga, kuna tehinguid on maksimaalselt 5 aastat. Lisaks märgib avaldaja, et on valmis aruandekohustust kohtule täitma, kuidas ning mis on tehtud lapse varaga. Kohus lähtudes eeltoodust asus seisukohale, et lapse nimel investeeringute tegemine on mõistlik ning kohtu arvates oli üldise nõusoleku andmine piisavalt PKS § 131 lg 4 ja § 188 lg 2 alusel põhjendatud. Kohus rahuldas avaldaja taotluse üldiseks nõusolekuks ning põhistas, et vanemal on nähtuvalt tõenditest piisavad investeerimiskogemused ning väärtpaberitega tehtavad tehingud on lapse huvides.⁶⁷

Antud menetluse kestuseks oli ajavahemik avalduse esitamisest kuni määruse tegemiseni ning jõustumiseni 6 kuud. Menetluskulud tuli tasuda pooltel, ehk siis avaldajal. Antud lahendist võib järeldada, et üldise nõusoleku saamiseks on tarvilik piisav tõendamiskohustus.

Tsiviilasjas 2-11-2065 esitas avaldaja alaealiste laste nimel väärtpaberite tehingute tegemiseks üldise nõusoleku taotluse. Eesmärgiks oli taotleja sõnul, eelkõige ülikooliõpinguteks piisava rahasumma kogumine. Eesmärgi täitmiseks avaldas avaldaja soovi isiklikult rahakontolt igakuise püsikorralduse alusel soetada poegade väärtpaberikontodele investeerimisfondide osakuid. Avaldaja tugines avalduses faktile, et on pädev investeerimisvaldkonnas ning omab

⁶⁷ Harju maakohtu 18.06.2012 määrus tsiviilasjas 2-12-6729

üle kümneaastast kogemust. Avaldaja sõnul on investeerimisfondide osakute puhul väärtpaberiturule investeerimise riskid piisavalt hajutatud ja tagatud edukas tootlus. Avaldaja taotlust toetasid, nii eestkostetasutus kui ka lapse esindaja. Kohus asus tulenevalt tõenditest seisukohale, et avaldus on piisavalt argumenteeritud ning tulenevalt PKS § 188 lg 2 on käesolev juhtum erandjuhuna kvalifitseeritav ning nõusolek tuleb anda.⁶⁸ Menetluspraktikas reeglina on üldise nõusoleku andmine erandlik ning üldise nõusoleku andmise eeldusteks on piisav põhjendatus ning mõistlikus määras tehingute tegemine. Näiteks tsiviilasjas 2-11-1022⁶⁹ keeldus kohus nõusoleku andmisest, põhjusel et alaealine on väärtpaberite ostu hetkel vaid 7- aastane ning väärtpaberikonto käsutamiseõigus tekib lapsel alles 18 aastaseks saamisel ning võimatu on prognoosida väärtpaberiportfelli kasumlikust või kahjumlikust kuna käsutamiseni on 11 aastat ning põhjendamata on ka maksta 11 aastat väärtpaberikontode hoiutasu. Otsusteks on vaja põhjalike investeerimisalaseid teadmisi, mistõttu on kohtu järeelvalve õigustatud ning tagab efektiivse õiguskaitse lapse väärtpaberite võõrandamisel. Varem kehtinud seaduse kohaselt tundub ebamäärane näiteks lastekaitse töötajalt nõusoleku küsimine, kuna lastekaitse töötaja ei pea ega tihti olegi sügavaid investeerimisalaseid teadmisi. Investeerimistehingute valdkonnas tegi Eesti Vabariigi riigikohus 2012 aastal olulise lapse väärtpaberikonto kasutamise kohase lahendi. Lahend tõi selgust paljudes reguleerimata küsimustes nagu näiteks, milline on tasuline ning lubatud tehing lapse väärtpaberitega. Selgitavat riigikohtulahendit analüüsib autor järgmiseks.

Tsiviilasjas 3-2-1-68-12 oli avaldajaks vanem, kes avas lapsele ennem uue perekonnaseaduse jõustumist väärtpaberikonto. Pank keeldus PKS §-le 188 tuginedes alates 1. juulist 2010 oma kohustusi täitmast, põhjendades avaldajale oma käitumist asjaoluga, et kehtima hakanud seaduse järgi on avaldajal edasisteks toiminguteks kohtu luba. Avaldaja esitas lapse nimel panga vastu hagi, milles palus kohustada panka oma kohustuste täitmist jätkama. Maakohus ning ringkonnakohus hagi ei rahuldanud ning avaldaja kasutas edasikaebe õigus ning kaebas otsuse riigikohtusse kassatsiooni korras edasi. Kolleegium jõudis seisukohale, et seadust peab tõlgendama nii, et seadus ei keela vanemal kohtu nõusolekuta oma lapsele väärtpabereid kinkida ning esindada teda seejuures kinkilepingu sõlmimisel ja väärtpaberite vastuvõtmisel. Riigikohtu sõnul on PKS mõtteks piirata olukorda, kus vanemal on lubatud kergekäeliselt alaealise raha paigutada, väljaarvatud olukorras, kus väärtpaberite omandamine lapse poolt on tasuta ning millest lapsele ei tulene siduvaid kohustusi. Kohtu nõusolekut on riigikohtu sõnul

⁶⁸ Harju Maakohtu 01.03.2011 määrus tsiviilasjas 2-11-2065

⁶⁹ Harju Maakohtu 25.05.2011 määrus tsiviilasjas 2-11-2022

vaja vaid siis kui laps omandab väärtpaberid tasu eest, st oma raha eest. Riigikohus on seisukohal, et kui vanem soovib lapse väärtpaberi kontole väärtpabereid kanda on tegemist kinkega ning lapse seaduslik esindaja ei vaja ta selleks toiminguks kohtu luba, põhistades seda faktiga, et kinkest ei tulene lapsele kohustusi. Lapse konto võib riigikohtu sõnul olla seotud vanema rahakontoga, kui kontolt kantakse kinke eesmärgil sihtotstarbeliselt väärtpaberite omandamiseks. Seega on kohtu nõusolekut vaja vaid väärtpaberite võõrandamiseks ning tasuliseks omandamiseks.⁷⁰ Autori arvates jääb aga segaseks antud lahendis erieestkostja instituudi välistamine PKS § 180 lg 1 p 1 kohaselt ei saa eestkostja eestkostetavat esindada, mille üheks pooleks on eestkostja ning teiseks pooleks eestkostetav. Riigikohtu sõnul aga ei ole lapsele väärtpabereid kinkides PKS § 120 lg 6 ja § 180 lg 1 p 1 järgi või nende koostoimes välistades. Seega antud juhul on sisuliselt tegemist iseendaga tehingu tegemisega. Riigikohtu sõnul võib, teha vanem lapse nimel iseendaga tehingu, kinkides lapsele vara ning esindada teda kinkelepingu sõlmimisel. Seega kui teisteks esindustehinguteks tuleb määrata PKS § 209 alusel erieestkostja, kuna vanematel pole õigust tehingu tegemiseks välistab riigikohus väärtpaberite kinkimisel võimaluse erieestkoste normi kohaldamiseks. Kokkuvõtvalt võib vanem kinkide lapsele väärtpaberid, esindada ise alaealist kinkelepingu sõlmimisel ja väärtpaberite vastuvõtmisel, ehk teha iseendaga tehingu. Segaseks jääb aga aspekt, et tehniliselt on raskelt eristatav olukord, kus vanem kannab lapse kontole raha ja peab kohtult nõusoleku taotlema, et sisuliselt oma raha eest lapsele väärtpabereid ostetakse ning olukord kus vanem kasutab taas oma raha ostab väärtpaberid ning kingib need kohtult nõusolekut küsimata. Seega võib vanem avada lapse nimel rahakonto või väärtpaberikonto kohtu nõusolekuta, seega hageja kontod on tema käsutuses, kuid piiratud on väärtpaberite käsutamine, ilma kohtu loata.

PKS § 186 lg 1 p 8 on tarvis selleks, et tagada lapse vara säilitamine tema täisealiseks saamiseni, vanemate oskamatud investeerimistehingud või ebaõnnestumised ei tohiks last ilma jätta pärandatud või kingitud varast. Ministeeriumi sõnul on väärtpaberi tehingutega seotud tehingud, milles ei ole esikohal lapse huvid, näiteks lapse nimel on omandatud väärtpabereid, et vältida võlausaldajate nõuete rahuldamist. Samuti väidab ministeerium, et lapse kontot kasutatakse ka tulumaksukohustuse optimeerimisel, sel juhul kantakse väärtpaberid üle lapsele ja kasutatakse kuuluvat tulumaksuvabastust. Mõlemal juhul ei ole lapse huvidega mingit pistmist⁷¹

⁷⁰ RKTko (viide 67)

⁷¹ Justiitsministeerium. 1. Juuni.2010. Lapse vara peab olema kaitstud. Arvutivõrgus, kättesaadav: <http://www.just.ee/50626>

2.5 Vahekokkuvõte

Pärandiasjades tehtud määrustest nähtub, et kohus soovib esmatähtsas järjekorras pärandiga seonduvates menetlustes tutvuda pärandvara olukorraga. Autori arvates, võiks kohus primaarselt paluda lapse eestkostjal või vanemal teostada pärandi inventuur, lähtuvalt PKS § 188 lg 4 kohasel on tuleb pärandi inventuur teostada pärandi vastuvõtmisel Autor on aga arvamusel, et pärandi inventuuri peaks kohtumenetluses ka loobumise korral teostama, et kohus ei peaks menetluse kestel hakkama teostama uuringut pärandaja kohustuste kohta. PärS § 136 lg 1 tuleneb kohustuslikkuse klausel pärandi inventuuri kohta, kui pärijaks on piiratud teovõimega isik. Piiratud teovõimega isikuks on ka alla 18 eluaastane alaealine, seega lapse pärimise korral siduvate kohustuste vältimiseks tuleks teostada pärandi inventuur. Ühtlasi aitaks antud nõue kohtul otsust langetada efektiivsemalt, kuna ei oleks tarvis teha järelpärimist eestkostetasutusest. Peamine praktika aga on kuulata ära kõik puudutatud isikud ning eksperdid. Pärimisasjades on tavapäraselt menetlusse kaasatud ekspertideks kohalik omavalitsus ning lapse esindaja. Autori arvates tagab hetkel kehtiv perekonnaseaduse regulatsioon piisava õiguskaitse lapse varale pärimisõiguslikes menetlustes, kuna analüüsitud määrustest nähtus, et kohus rakendas norme menetluses õiguspäraselt.

Kinnisasjades tehtud määrustest nähtub, et kohus menetleb märksa põhjalikumalt nõusoleku andmist tehinguteks nagu kinnisasjade võõrandamine ning koormamine hüpoteegiga. Reeglina lähtus kohus põhimõttest, et võõrandamiseks on vajalik mõjuv põhjus, näiteks kõrgete ülalpidamiskuludega kinnisasja vahetamine majanduslikult mõttekama lahenduse vastu uue korteri või maja näol. Kohus lisas võõrandamise korral pea alati lisaklausli, mille kohaselt on vanemal või eestkostjal kohustus võõrandamisest, kas võlgnevuse katmisel või uue elamispinna seostamisel järgi jäänud kapitali paigutada lapse nimel, kas tähtajalisele hoiusele või kogumishoiusele. Kinnisasjade puhul juhtis kohus alati tähelepanu aspektile, et kinnisasi tuleb võõrandada õiglase hinnaga lähtuvalt hetkel valitsevast turuhinnast. Autori arvates võiks olla mõttekas enne lapse kinnisasja võõrandamist teha vanema kohustuseks hindamisakti tellimine.

Investeeringustehingud, mis hõlmavad väärtpaberiostu ning võõrandamist on reeglina ajaliselt piiritletud, seega taotles enamus vanemaid väärtpaberi tehinguteks üldist nõusolekut. Kohtumäärustest nähtus, et enamasti oli üldise nõusoleku andmise eelduseks suur tõendamiskohustus, et vanem on pädev ning piisavate investeeringuskogemustega. Investeeringuskogemus eeldusena on vajalik, kuna aktsiaid omandades kogemusega

lapsevanemad ei adu, et aktsiaid omandades tekib lapsele kohustus osaleda üldkoosolekul, teha otsuseid kas nõustuda või mitte nõustuda ülevõtmispakkumistel, dividendide maksmisel tekib tulumaksukohustus, mis võib lapsele osutada koormavaks kui esineb rikkumine. Seetõttu on investeerimiskogemus mõistlik nõue. Üldine nõusolek kujutas endast tavaliselt üldist nõusolekut väärtpaberite võõrandamiseks ning ostuks. Investeerimistehingute alases kohtupraktikas tuleb lähtuda kindlasti riigikohtu eelnevalt väljatoodud riigikohtu lahendist, mille kohaselt on kohtu nõusolekut tarvis vaid juhul, kui tehing tehakse lapse rahaga ehk siis tasuline tehing. Lubatud on kinketehingud ning lapse nimele väärtpaberikontole väärtpaberite kandmine. Seega PKS § 188 lg 8 tuleks autori arvates, kas ümber sõnastada või tuleks lisada, mis juhul on omandamiseks tarvis kohtu nõusolek, sest kinke ning ka pärandi puhul on tegemist omandamisega. Segadust tekitav on tõesti antud säte ning vajaks kohendamist, lisada võiks näiteks lisapunktina, et kohtu nõusolek on vaja kõikideks tehinguteks, mis võivad oluliselt mõjutada lapse varalist olukorda.

Kokkuvõtvalt ei tuvastanud autor kohtuotsustega tutvudes, ülemäärast bürokraatia ning kasutu viivitamist määruste tegemisel. Kohaldati siseriiklike akte ning välisriikide õigusest pretsedentide otsinguks vajadust ei olnud.

3. ETTEPANEKUD PEREKONNASEADUSE MUUTMISEKS

Eelpool analüüsitud kohtulahendite baasilt tuvastas autor mitmed ebaselgused perekonnaseaduse lapse varaga tehingute tegemise regulatsioonis, mis puudutavad tehinguid kinnisasjades, pärimisasjades ning tehinguid väärtpaberitega. Autor teeb ettepaneku järgmisteks muudatusteks.

PKS § 188 lg 4 kohaselt tuleb pärandi vastuvõtmiseks teha inventuur. Autori hinnangul oleks kohtu töö hõlbustamiseks ning efektiivsemaks õiguskaitseks lisada norm järgmiselt:

PKS § 188 lg 4 pärandi vastuvõtmisel ning loobumisel tuleks teha pärandi inventuur.

Autori ettepanek baseerub tõsiasjal, et kui pärandi inventuuri ei viida enne kohtumenetlust läbi pärandist loobumiseks pikendab see kohtuliku menetluse protsessi.

PKS § 187 lg 4 kohaselt ei tohi sõlmida kohtu nõusolekuta eestkostetava nimel kinnisasja või kinnisasjaõiguse tasulisele omandamisele sõlmitud lepingut. Autori hinnangul oleks samuti efektiivseks kohtumenetluseks vajalik muudatus antud sättesse, kuna eelpool analüüsitud kohtumäärustest nähtus, et kinnisasja väärtuse ning olukorra hindamiseks pidi kohus küsima eksperthinnangut eestkostetasutustelt. Probleem seisneb, selles, et nagu investeerimisalaselt ei pruugi olla eestkostetasutuses pädevaid isikud ei pea eestkostetasutuse töötajad olema ka kinnisvara eksperdid. Seega autor on veendunud, et antud seaduse sätte muutmine lihtsustaks kohtumenetluse käigu otsustamist, kas anda luba tasulise lepingu sõlmimiseks kinnisasjades. Seaduse paragrahv võiks olla järgmise ülesehitusega.

Ilma kohut nõusolekuta: PKS § 187 lg 4 ei tohi sõlmida eestkostetava nimel kinnisaja või kinnisasjaõiguse tasulisele omandamisele sõlmitud lepingut. Kinnisasja tasulise lepingu omandamisele sõlmitud lepingut ilma, et kohtule oleks esitatud menetluse algatamisel kinnisasja hindamisakt.

PKS § 188 lg 8 alusel ei või vanem kohtu nõusolekuta omandada ega võõrandada väärtpabereid. Samas võib pidada ka kinget omandamiseks, seega võiks antud sätte selgemaks mõistmiseks olla sõnastatud lisana alljärgnev punkt.

PKS § 188 lg 8 p 1 kohaselt ei kohtu nõusolek vajalik juhul, kui laps omandab väärtpaberid kinke teel.

Autori hinnangul on antud sätte lisamine olulise kaaluga seetõttu, et selgitada, milliseks toiminguks on vaja kohtu nõusolekut ning milliseks mitte.

PKS § 209 lg 1 kohaselt on erieestkostja vajalik juhul, kui tahetakse teha toiming, mida vanemad ja eestkostja ei saa teha ehk PKS § 180 lg 3 alusel on selleks tehinguks ka kinge. Riigikohus eelnevalt analüüsitud lahendis aga on seisukohal, et väärtpaberite alastes tehingutes lapsele väärtpabereid kinkides, teda seejuures esindades kinkelepingu sõlmimisel ning väärtpaberite vastuvõtmisel on tegemist tehinguga mille käigus ei teki vajadust määrata PKS § 209 alusel erieestkostjat. Autori hinnangul võiks sisaldada riigikohtu seisukordi ka perekonnaseadus, ning võiks olla antud sätte järgnevalt:

PKS § 209 lg 5 erieestkostjat ei määrata väärtpaberi tehingutes kinke tegemiseks, kinkelepingu sõlmimiseks ja väärtpaberite vastuvõtmiseks.

Muul juhul on autori arvates perekonnaseadus sõnastatud korrektselt tehingute tegemiseks kinnisasjades, väärtpaberitega tegemise tehingutes ning pärimisasjades. Eelpool analüüsitud määrustest nähtub, et välisriiklike õigusaktide kohaldamiseks ei olnud põhjust ning kohus kohaldas perekonnaseaduslike norme.

KOKKUVÕTE

2010.a. kehtima hakanud Perekonnaseaduse järgi oli vajadus, kuna 1995 .a. kehtinud perekonnaseadus oli iganenud ning ebapiisavalt regulatiivne. Lapse varaga tehingute tegemise osas viidi sisse kohtu järelvalve instituut eestkostetasutuste asemel. Sissejuhatuses püstitas käesoleva töö autor erinevad uurimisküsimused kohtuliku järelvalve vajalikkuses lapse varaga tehingutes kinnisasjadega, väärtpaberitega ning pärimisalastes tehingutes? Töö käigus on jõudnud autor järeldusele, et Kohtuliku järelvalve eesmärgiks võib pidada seega, tagada efektiivsem põhiõiguste kaitse sealhulgas varaliste huvide kaitse, paremini kui vanas seaduses. Seadusandja eesmärk seega oli tagada efektiivsem õiguskaitse tehingutes, millel on lapse tuleviku suhtes varalistes küsimustes määrav kaal ning välistada spekulatsioonid lapse varaga.

Töö koostamise ajendiks oli kriitika, mis peale kehtiva perekonnaseaduse jõustumist lapse varaga tehingute regulatsioonile osaks sai.

Töö on jagatud kolmeks suuremaks peatükiks, milles autor otsis vastuseid küsimustele:

- 1) kas kohtulik järelvalve kehtivas perekonnaseaduses tagab efektiivse õiguskaitse lapse varale pärimisõiguslikes tehingutes
- 2) kas kohtulik järelvalve kehtivas perekonnaseadus tagab piisava õiguskaitse lapse varaga tehingute tegemisel kinnisasjadega
- 3) kas perekonnaseadus on piisavalt selgelt sõnastatud tagamaks lapse varaliste huvide kaitse lapse nimel väärtpaberi tehingute tegemisel

Esimeses peatükis andis autor ülevaate alaealise ning seadusliku esindaja vaheliste suhete õiguslikule regulatsioonile ning võrdles Eesti perekonnaseadust ning välisriikide lapse varaga tehingute tegemise regulatsiooni.

Teises peatükis analüüsis ning kommenteeris autor hagita perekonnasjades tehtud kohtulahendeid, selleks et tuvastada kohtuliku järelvalve vajadus ning tuvastamaks kas kohtlik järelvalve tagab lapse varaliste õiguste efektiivse kaitse.

Kolmandas peatükis teeb autor ettepaneku muuta perekonnaseadust tulenevalt eesmärgist kohtuliku menetluse kiirendamiseks.

Bakalaureusetöö koostamisel kasutas autor erialaspetsialistide arvamused, kohtupraktikat, välisriikide õigust ning kehtivaid õigusakte.

Töö käigus jõudis autor järeldusele, et kohtu järelvalve funktsiooni lisamist võib pidada õigustatuks vaatenurgast, et Saksamaa, Prantsusmaa ning Hollandi õigussüsteemis toimib vastav järelvalvefunktsioon edukalt juba mõnda aega.

Analüüsitud kohtumääruste ning välisriikide seaduste läbitöötamise baasilt selgusid vastused autori poolt püstitatud uurimisküsimustele. Autor on veendunud, et kohtulik järelvalve lapse varaga tehingute tegemisel pärimisasjades, tehingutes kinnisasjadega ning väärtpaberite tasulise omandamise baasilt tagab efektiivse õiguskaitse lapse varale, kuna kohus lihtsalt ei piirdu nõusoleku andmisega vaid kaasab menetlusse eksperte ning selgitab lapse seaduslikele esindajatele tehingust tulenevaid õigusi ning kohustusi. Autor on seisukohal, et kohtulik järelvalve ei suurenda oluliselt kohtute töökoormust ning kohus on ainuke pädev instants otsustama kas olulistes tehingutes anda nõusolek või keelduda nõusoleku andmisest, mis kindlustab efektiivse õiguskaitse lapse vara suhtes.

Autor on samuti seisukohal, et mõned perekonnaseaduse sätted vajaksid vastavalt autori ettepanekutele kohtumenetluse hõlbustamiseks korrigeerimist. Seega on autori hinnangul perekonnaseaduse muutused seoses lapse varaliste õigustega positiivsed ning vajalikud.

TRANSACTIONS WITH CHILD'S PROPERTY

Summary

01.07.2010 the new Estonian Family Law Act entered into force, the main reason for the new Act was that the older version of the Act from year 1995, was insufficiently regulative and outdated. The main change in the new Family Act concerning transactions with child's property is that the major transactions need prior consent of a court. In the introduction to this thesis the author has set different research questions concerning the need for the judicial supervision of the child's property transactions in immovable property, securities and in matters with inheritance. In the process, the author has come to the conclusion that the purpose of judicial supervision may be considered, to ensure effective protection of fundamental rights, including the protection of proprietary interests. The author is convinced that the legislator's intention, was to ensure effective law enforcement in transactions which are subject to proprietary issues determining the future of the child's and will prevent speculations with child's property.

The main reason for the thesis was criticism toward's transactions with child's property after the current Family Law Act was forced.

The thesis is divided into three major chapters in which the author attempted to answer the following research questions:

- 1) whether judicial supervision of the current Family Law ensures the effective enforcement of the property of inheritance transactions
- 2) whether judicial supervision in the current Family Law Act provides adequate legal protection of the child with the immovable property transactions
- 3) Is the Family Law Act formulation clear enough to ensure the protection of the financial interests of the child making securities transactions

In preparation of this thesis the author used specialist opinion articles, case law in Estonia, foreign law and legislation in force in Estonia.

In the process, the author came to the conclusion that judicial supervision is justified and is being used for a long time in the German, Dutch and French law.

The answers to research questions came through analysis of court rulings and foreign law.

The author is convinced that judicial supervision of the transactions with child's property in succession, property transactions and in the securities of acquisition for base ensures the effective enforcement of the child property, because the court is not only limited to consent to the procedure involving experts and explains the legal representatives of the child's rights and obligations under the transaction. Author's opinion is that judicial supervision will not substantially increase the workload of the courts and the court is the only competent body to decide whether the relevant transactions would need to be done and this ensures effective enforcement of the child's property.

KASUTATUD MATERJALIDE LOETELU

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Ananjeva, J. Salumaa, E. Eesti NSV abielu- ja perekonnakoodeks. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn, 1974
2. Asser-De Boer, A. Handleiding tot beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Personen-en Familie recht. 2004
3. Boel-Woelki, K. Braat, B. Curry-Sumner, I. European Family Law in Action Volume III: Parental Responsibilities. Oxford 2005
4. Code Civil des Francais. Kindle, 2011.
5. Gronu, G. Droit Civil, La famille. Paris Montchrestien, 2001.
6. Göttig, T. Uusen-Nacke, T. Perekonnaõiguse seosed teiste tsiviilõiguslike valdkondadega- Juridica, 2010/ 86-101
7. Kerstna-Vaks, K. Hagita menetluse üldised küsimused-Juridica, 2011/390-399
8. Lüderiz, A. Perekonnaõiguse õpik. Tallinn Juura, 2005.
9. Warendorf, H. Thomas, R. Curry-Sumner, I. The Civil Code of the Netherlands. Kluwer Law International, 2009

KASUTATUD ELEKTROONILISED ALLIKAD

10. E24 online. Vanemad saavad lapse väärtpaberikontol tehinguid teha vaid kohtu loal, 2010. Arvutivõrgus. Kättesaadav: <http://www.e24.ee/269885/vanemad-saavad-lapse-vaartpaberikontol-tehinguid-teha-vaid-kohtu-loal/>
11. ERR uudised online. Uus seadus piirab vanema tehinguid lapse väärtpaberikontol, 2010. Arvutivõrgus. Kättesaadav: <http://uudised.err.ee/index.php?06205635>
12. <http://www.postimees.ee/336856/neli-kuud-kehtinud-perekonnaseadus-tekitab-ikka-segadusi/>
13. Justiitsministeerium. Jõustub uus perekonnaseadus, 2010. Arvutivõrgus. Kättesaadav: <http://www.just.ee/50645>
14. Justiitsministeerium. Lapse vara peab olema kaitstud, 2010 Arvutivõrgus. Kättesaadav: <http://www.just.ee/50626>

15. Justitiedepartementet Sverige. Justice department of Sweden. Swedish Family law brochure by the ministry of Justice Sweden, 2009. Arvutivõrgus. Kättesaadav: <http://www.government.se/content/1/c6/13/83/44/12624b3b.pdf>
16. Laste Ombudsmani koduleht. Arvutivõrgus. Kättesaadav: <http://lasteombudsman.ee/et/noor/lapse-oigused-ja-kohustused>
17. Perekonnaseaduse eelnõu seletuskiri, 2011. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems&emshelp=true&eid=95322&u=20110515225209>
18. Perekonnaseaduse seletuskiri, 2006. Arvutivõrgus. Kättesaadav: [http://www.enu.ee/lisa/347_SELETUSKIRI_PkSE\[1\].pdf](http://www.enu.ee/lisa/347_SELETUSKIRI_PkSE[1].pdf)
19. Postimees online. Perekonnaseadus tekitab endiselt segadusi, 2010. Arvutivõrgus. Kättesaadav:
20. Riigikantselei uurimus. Eesti 5 aastat Euroopa liidus. Ülevaade Euroopa Liidu Liikmelisuse mõjust Eestile, 2009. Arvutivõrgus. Kättesaadav: http://valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/riigikantselei/euroopa/arhiiv/eesti-viis-aastat-euroopa-liidus/ulevaade-euroopa-liidu-liikmelisuse-mojust/Eesti_5_aastat_Euroopa_Liidus.pdf
21. Saksa tsiviilseadustiku tõlge BGB tõlge. Arvutivõrgus. Kättesaadav: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p5621
22. Statistikaamet. Päring. Arvutivõrgus. Kättesaadav: <http://pub.stat.ee/pxweb.2001/Dialog/varval.asp?ma=RLE04&lang=2>
23. Tarbija24 online. Eksikombel hoiusele kantud raha enam kätte ei saa, 2010. Arvutivõrgus. Kättesaadav: <http://www.tarbija24.ee/301697/eksikombel-hoiusele-kantud-raha-enam-katte-ei-saa/>
24. Varul, P. Õigusloome 90. aastatel. Ettekanne, 2010. Arvutivõrgus. Kättesaadav: http://www.riigikohus.ee/vfs/747/Varul_ettekanne%2029.05.08.pdf
25. Vutt, M. Tehingu tegemiseks nõusoleku andmise menetlus kohtus. Kohtupraktika analüüs, 2011. Arvutivõrgus. Kättesaadav: http://www.riigikohus.ee/vfs/1151/TehinguTegemiseNousolek_MargitVutt.pdf
26. Äripäev online. Lapsinvestoriks varsti vaid kohtu loal, 2010. Arvutivõrgus. Kättesaadav: <http://www.ap3.ee/article/2010/6/2/lapsinvestoriks-varsti-vaid-kohtu-loal>

KASUTATUD ÕIGUSAKTID

27. Eesti Vabariigi kogumispensionide seadus.- RT I 2004, 37, 252; RT I, 25.10.2012, 14
28. Eesti Vabariigi perekonnaseadus.- RT I, 27.06.2012, 12
29. Eesti Vabariigi põhiseadus.-RT 1992, 26, 349; RT I, 27.04.2011, 2
30. Eesti Vabariigi tsiviilkohtumenetluse seadustik.- RT I 2005, 26, 197; RT I, 05.04.2013, 5
31. Eesti Vabariigi tsiviilseadustiku üldosa seadus.- RT I 2002, 35, 216; RT I, 06.12.2010, 12
32. Eesti Vabariigi täitementlusseadustik.- RT I 2005, 27, 198; RT I, 31.12.2012, 15
33. Eesti Vabariigi riigi õigusabi seadus.- RT I 2004, 56, 403; RT I, 18.04.2013, 5
34. Lag om allmän försäkring 1962:381.- SFS 1982:120; SFS 2010:470/Rootsi riiklik kindlustusseadus
35. Laki asumisoikeusasunnoista 650/1990/ Soome Eluasemeseadus. Arvutivõrgus. Kättesaadav:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19900650?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=1990%2F650>
36. Laki holhoustoimesta 442/1999. 01.12.1999/ Soome eestkosteseadus. Arvutivõrgus. Kättesaadav:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990442?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=1999%2F442>
37. Svensk författningssamling 1949:381.- SFS 1995:974; SFS 2012:779/Rootsi Perekonnaseadus

KASUTATUD KOHTUPRAKTIKA

38. Harju maakohtu 16. jaanuari 2013 määrus tsiviilasjas 2-12-51939
39. Harju maakohtu 9. jaanuari 2013 määrus tsiviilasjas 2-13-363
40. Harju maakohtu 20. detsembri 2012 määrus tsiviilasjas 2-12-51939
41. Harju maakohtu 25. septembri 2012 määrus tsiviilasjas 2-12-25428
42. Tartu maakohtu 29. juuni 2012 määrus tsiviilasjas 2-12-21658
43. Harju maakohtu 5. aprilli 2012 määrus tsiviilasjas 2-11-30907

44. Harju maakohu 28. augusti 2012 määrus tsiviilasjas 2-12-24110
45. Harju maakohu 13. veebruari 2012 määrus tsiviilasjas 2-11-36494
46. Harju maakohu 18. juuni 2012 määrus tsiviilasjas 2-12-6729
47. Harju maakohu 19. novembri 2012 määrus tsiviilasjas 2-12-4009
48. Harju maakohu 1. märtsi 2011 määrus tsiviilasjas 2-11-2065
49. Harju Maakohu 9. detsembri 2013 määrus tsiviilasjas 2-12-51939
50. Tartu maakohu 4 aprilli 2011 määrus tsiviilasjas 2-11-10944
51. Harju Maakohu 2 mai 2011 määrus tsiviilasjas 2-11-16751
52. Pärnu maakohu 28. juuni 2011 määrus tsiviilasjas 2-11-29855

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina _____

(autori nimi)

(sünnikuupäev: _____)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on _____,

(juhendaja nimi)

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus/Tallinnas/Narvas/Pärnus/Viljandis, **pp.kk.aaaa**